

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA

KOTIMAISEN KOKOUSHMATKAILUN TULOVAIKUTUS KUOPIOIN ALUEELLA

TEKIJÄ: Niina Puharinen

Field of Study Tourism, Catering and Domestic Services			
Degree Programme Degree Programme in Tourism and Hospitality Management			
Author Niina Puharinen			
Title of Thesis Income of domestic congress tourism in Kuopio area			
Date	15.1.2018	Pages/Appendices	40/3
Supervisor Jorma Korhonen			
Client Organisation /Partners Kuopio Convention Bureau			
<p>Abstract</p> <p>The purpose of the study is to investigate the income of domestic congress tourism in Kuopio area. The study also investigates the customer satisfaction. Quantitative research method was used in the study and I tried to find out the income by using expense method for participants and income method for organizers. The study is made by using form inquiry at three meetings in Kuopio during the time 01.09.2017-10.11.2017.</p> <p>The client organisation of this thesis is Kuopio Convention Bureau. Kuopio Convention Bureau established in 2017. Kuopio Convention Bureau offers free help for businesses to arrange meetings and its most important mission is to raise attraction of Kuopio as a meeting city. Before Kuopio Convention Bureau, congress tourism in Kuopio area was managed by Kuopio-Tahko Markkinointi Oy.</p> <p>The theory part is shared into congress tourism and income which are elaborated in their own chapters. In the theory part of congress tourism I specified, among other things, travelling and its various shapes. After that the study proceeds to meetings and different types of meetings and the last chapter is about the main subject, congress tourism. In the chapter about income, there is at first some definitions of terms and theory of income. In the theory part, there is also processed some studies which have been made earlier about congress tourism. These studies have been made about inbound congress tourism because domestic congress tourism hasn't yet been investigated in Finland. The income of inbound congress tourism has been investigated systematically and regularly for example by Visit Finland. The most important source of information was the Delegate survey 2016. The other helpful study is the research about the importance of meeting services in Kuopio region (2016) written by Terhi Mönkkönen. With the help of that study, the results of this study are tried to change to gross income.</p> <p>There are two parts in the study part of this thesis. In the first part of the study there are the results from the organizers direct and indirect income. In the second part of the study there are the results from the participants. From the results of the study it was possible to find out the direct and indirect gross income. Sampling of the study is quite small because the study was possible to arrange only in three meetings.</p> <p>The income of the organizers has been calculated from only two replies. The sampling was about 38% from the inquiry for participants. Organizers indirect income is approximately 95€/participant per day. Participants direct income is approximately 209€/day.</p>			
Keywords Congress tourism, income, business travel, domestic tourism, customer satisfaction			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	KOKOUS- JA KONGRESSIMATKAILU	8
2.1	Matkailun toimiala	8
2.2	Matkailun vaikutukset.....	8
2.3	Erilaiset kokoukset ja niiden määritelmät	10
2.4	Kokous- ja kongressimatkailu.....	11
2.5	Kokousmatkailun vaikutukset.....	12
2.6	Kokous- ja kongressimatkailu Suomessa ja Kuopiossa	12
2.7	Kokousmatkailun kehittyminen Suomessa.....	14
3	TULOVAIKUTUS	16
3.1	Välitön tulovaikutus.....	16
3.2	Välillinen tulovaikutus.....	16
3.3	Johdettu eli indusoitu tulovaikutus	16
3.4	Visit Finlandin Delegaattitutkimus 2016	17
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
4.1	Tutkimuksen taustat ja tavoitteet.....	19
4.2	Tutkimusmenetelmä.....	20
4.3	Pohjoismainen malli	21
4.4	Kyselytutkimuksen toteutus	22
4.5	Kyselytutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	22
5	TULOKSET JA PÄÄTELMÄT	24
5.1	Kokousjärjestäjien tutkimus	24
5.1.1	Välitön tulo	24
5.1.2	Välillinen tulovaikutus.....	24
5.1.3	Kokouspaikan valintaan vaikuttaneet tekijät.....	25
5.1.4	Tyytyväisyys kokousjärjestelyihin	26
5.2	Kokousosallistujien tutkimus	27
5.2.1	Valtakunnallisten seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät.....	28
5.2.2	Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkäreiden ja ylihoitajien neuvottelupäivät	29
5.2.3	Tradenomikoulutuksen päivät	30
5.2.4	Välitön tulovaikutus.....	31

5.2.5	Kotimaisen ja kansainvälisen kokousmatkailun vertailu	33
5.2.6	Asiakastytyväisyys	35
5.3	Kehittäminen ja mahdolliset jatkotutkimuskohteet.....	35
6	POHDINTA.....	38
	LÄHTEET	39
	LIITE 1: KYSELY KOKOUKSEEN OSALLISTUJILLE	41
	LIITE 2: KYSELY KOKOUKSEN JÄRJESTÄJILLE	42

1 JOHDANTO

Kokousmatkailu on miljoonaluokan bisnes, jonka tulovaikutusta Suomessa ei ole vielä tutkittu tarpeeksi. Suomessa kokousmatkailun tulovaikutusta on tutkittu vain kansainvälisissä kongresseissa. Kokousmatkailu on yksi työsidonnaisen matkailun muodoista. Työsidonnaisella matkailulla on suurempi tulovaikutus kuin vapaa-ajan matkailulla, sillä työmatkailija käyttää tutkimusten mukaan enemmän rahaa matkailussaan kuin vapaa-ajan matkailija. Kokousmatkailu on nuori matkailun osa-alue, joka on ollut noususuhdanteessa jo pitkään ja voidaan ennustaa, että sen kasvukiito jatkuu yhä.

Kansainvälistä kokousmatkailua tutkitaan Suomessa säännöllisesti. Esimerkiksi Visit Finland tutkii kongressidelegaattien tulovaikutusta kolmen vuoden välein kansainvälisissä kongresseissa. Vuonna 2015 Suomessa järjestettiin noin 700 kansainvälistä kongressia (osallistujia noin 76 000), joista Suomeen jäi 124 miljoonaa euroa (Visit Finland 2016a). Selvää on, että kotimaisen kokousmatkailun tulovaikutuksesta puhuttaessa voidaan sanoa, että puhutaan miljoonista euroista, vaikka kotimaista kokousmatkailua ei olekaan tutkittu juuri lainkaan, eikä tietoa tulovaikutuksesta ole saatavilla. Kun puhutaan miljoonia tuottavasta bisneksestä, tutkimustietoa pitäisi olla saatavilla. Tästä syystä kiinnostuin tekemään opinnäytetyön, jossa pureudutaan tähän aiheeseen.

Opinnäytetyön tekeminen tästä aiheesta antoi minulle paljon uutta tietoa ja osaamista aiheesta, sillä kokousmatkailua on minun opintojeni aikana käsitelty vain pintapuolisesti. Näin ollen minulla ei ollut juurikaan teoretietoa kokousmatkailusta ennen tämän opinnäytetyön aloittamista. Tästä johtuen sain opinnäytetyön tekemisestä uutuusarvoa itselleni, sillä opin täysin uutta aiheesta, jota on opintojeni aikana vain sivuttu. Uskon myös, että opinnäytetyön tekeminen tärkeästä ja ajankohtaisesta aiheesta edistää tulevaisuuden urapolkuani.

Oman mielenkiintoni ja ammatillisen kehitykseni lisäksi, myös toimeksiantaja Kuopio Convention Bureauille on tärkeää saada tutkimustietoa kotimaisen kokousmatkailun tulovaikutuksesta. Kuopiossa kokousmatkailu koostuu suurimmaksi osaksi juuri kotimaisesta kokousmatkailusta, jonka tulovaikutuksen suuruudesta ei vielä juurikaan ole tietoa saatavilla. Ennen tutkimuksen aloittamista selvää oli vain se, että kotimainen kokousmatkailu on miljoonia tuottava bisnes. Lisäksi aihe on vielä ollut kaikissa tehdyissä tutkimuksissa koskematonta aluetta. Näin ollen opinnäytetyö tuottaa uutuusarvoa myös Kuopio Convention Bureauille.

Opinnäytetyö pohjautuu aikaisempiin kokousmatkailusta tehtyihin tutkimuksiin, aiheeseen liittyvän teorian pohdintaan sekä case-tyyppisesti syksyn 2017 aikana tehtyyn kyselytutkimukseen. Kyselytutkimus on suoritettu Kuopion alueen kokouksissa ja kongresseissa, jotka on järjestetty Kuopio Convention Bureauun yhteistyökumppanien kokouksissa. Kyselytutkimus on tehty kokouksien järjestäjille sekä kokouksiin osallistujille. Tässä opinnäytetyössä selvitetään kotimaisen kokousmatkailun välitöntä ja välillistä tulovaikutusta ja tutkimus aiheesta on toteutettu pohjoismaisen mallin menetelmän ja tulomenetelmän avulla.

Opinnäytetyössä selvitetään myös hieman asiakastyytyväisyyttä järjestetyissä kokouksissa. Asiakastyytyväisyyden selvittämisellä on suuri merkitys, jotta toimintaa voidaan kehittää. Lisäksi asiakastyytyväisyystulokset ovat tärkeitä työkaluja Kuopio Convention Bureauun yhteistyökumppaneille, joiden tarjoamia kokouspalveluja tässä opinnäytetyössä tutkitaan.

Opinnäytetyön teoriaosa perustuu lähinnä kansainvälisen kokousmatkailun tulovaikutusta selvittäviin tutkimuksiin Suomessa. Tärkeimpänä vertailukohtana on käytetty Visit Finlandin Delegaattitutkimusta vuodelta 2016. Lisäksi Hilikka Lassilan (2015) Tulo- ja työllisyys selvitys Pohjois-Savossa 2013 sekä Terhi Mönkkösen (2016) Kuopion alueen kokouspalveluiden merkitystä selvittävä opinnäytetyö osoittautuivat tärkeiksi lähteiksi opinnäytetyön tekemisessä. Tämän opinnäytetyön aiheesta ei ole Suomessa aikaisemmin tehty selvitystä, joten vertailukohtaa kotimaisen kokousmatkailun tulovaikutuksesta ei ollut saatavilla. Näiden edellä mainittujen selvitysten sekä tekemäni tulovaikutus-tutkimuksen avulla saadaan kuitenkin viitekehys siitä, kuinka suuri rahallinen arvo kotimaisella kokousmatkailulla on Kuopiossa.

Opinnäytetyön teoriaosassa käsitellään kokousmatkailua sekä tulovaikutusta omissa luvuissaan. Kokousmatkailun teoriaosassa perehdytään aluksi matkailun toimialaan ja sen käsitteistöön. Tästä siirrytään kokouksiin ja sen eri muotoihin, jonka jälkeen päästään itse asiaan eli kokousmatkailuun. Tulovaikutuksesta kertovassa teoriaosiossa perehdytään tulovaikutuksen käsitteistöön sekä avataan hieman Visit Finlandin Delegaattitutkimuksen 2016 avulla selvitettyä kansainvälisten kongressidelegaattien tulovaikutusta. Kansainvälisen kongressimatkailun tulovaikutuksesta saadaan hieman käsitystä, kuinka suuri bisnes kokousmatkailu on ja pystytään tekemään hieman arvioita, millaisia lukuja tämän opinnäytetyön tutkimusosuudesta mahdollisesti saadaan. Huomioon on otettava kuitenkin se, että kansainvälisillä kongressien osallistujilla on suurempi tulovaikutus osallistujaa kohden, mutta kotimaisia kokousosallistujia on määrällisesti enemmän Kuopion alueella.

Opinnäytetyön tutkimusosiossa tulokset on jaoteltu järjestäjiltä ja osallistujilta saatuihin tutkimustuloksiin. Järjestäjien vastauksista saadaan kuva välillisestä tulovaikutuksesta, mutta huomioon näissä tuloksissa on otettava pieni otanta. Osallistujien välitön tulovaikutus on kirjattu ensin kongresseittain ja loppuun on kirjattu yhteenveto kaikista tutkituista kongresseista. Vuorokausikohtainen tulovaikutus sekä järjestäjien että osallistujien osalta on kirjattu yhtä osallistujaa kohti.

2 KOKOUS- JA KONGRESSIMATKAILU

2.1 Matkailun toimiala

Tilastokeskus määrittelee matkailun toiminnaksi, jossa ihmiset matkustavat normaalin elinpiirinsä ulkopuolelle ja oleskelevat siellä yhtäjaksoisesti korkeintaan 12 kuukautta. Matkailu voi liittyä vapaa-ajan viettoon, työhön tai se voidaan myös toteuttaa jonkin muun tarkoituksen vuoksi. (Tilastokeskus.) Matkailu on elinkeinona monimuotoinen ja siihen kuuluu useita eri toimialoja.

Matkailun muotoja on yleisesti ottaen kolme, jotka ovat kotimaan matkailu (Domestic tourism), maahan suuntautuva matkailu (Inbound tourism) sekä ulkomaanmatkailu (Outbound tourism). Näitä matkailun muotoja voidaan soveltaa kaikkiin maihin ja Suomeen sovellettuina ne voidaan määritellä seuraavalla tavalla: Kotimaan matkailu tarkoittaa suomalaisten matkailua Suomessa, maahan suuntautuva matkailu tarkoittaa ulkomaalaisten matkailua Suomeen ja ulkomaanmatkailulla tarkoitetaan suomalaisten matkailua ulkomaille. (Vuoristo 2002, 25.)

Matkailu voidaan jakaa matkustamisen tarkoituksen mukaan vapaa-ajan matkailuun ja työsidonnaisen matkailuun. Matkailussa keskeinen asia on, että matkailu on aina bisnestä- oli se sitten vapaa-ajan matkailua tai työsidonnaista matkailua. Vapaa-ajan matkailun päätarkoituksena voi olla mm. lomanviettäminen, virkistyminen, rentoutuminen tai harrastukset. Vapaa-ajan matkailun motiivi liittyy aina vapaa-aikaan ja matkailija yleensä maksaa matkan itse. Vapaa-ajan matkailua voi olla esimerkiksi ostosmatkailu, terveysmatkailu, maaseutumatkailu sekä sukulaismatkailu. Vapaa-ajan matkailuksi luokitellaan usein kaikki matkailu, joka ei ole työsidonnaista. (Tilastokeskus.)

Työsidonnainen matkailu taas liittyy aina jollain tapaa työhön. Työsidonnainen matkailu voidaan jakaa tavalliseen liikematkailuun, messu- ja näyttelymatkailuun, kannustematkailuun sekä kokous- ja kongressimatkailuun. Kokousmatkailulla tarkoitetaan matkustamista kokouksen tai kongressin vuoksi. (Verhelä 2000, 18.) Yleisesti ottaen yritykset maksavat työmatkailijan kulut. Työsidonnainen matkailu sijoittuu usein loma-aikojen ulkopuolelle sekä arkipäiville, eli niihin aikoihin, jolloin vapaa-ajan matkailua on vähemmän. (Verhelä 2014, 32-33.) Kokousmatkailulla on suuri tulovaikutus suurissa kokouskaupungeissa. World Tourism Organisation:in vuonna 2014 tekemän selvityksen mukaan suurin osa matkailusta on vapaa-ajan matkailua ja noin 14% on liikematkailua, josta yksi osa on kokous- ja kongressimatkailua (UNTWO 2015, 4).

Matkailu on kasvava toimiala. Suomen bruttokansantuotteesta lähes kolme prosenttia tulee matkailualasta. Suomen matkailun tulos on kuitenkin negatiivinen, sillä suomalaiset käyttävät enemmän rahaa matkustaessaan ulkomaille kuin mitä ulkomaalaiset matkailijat käyttävät matkustaessaan Suomeen. Vuonna 2013 Kuopion alueen matkailutulo oli 660 miljoonaa euroa. Pohjois-Savossa matkailijat ovat pääasiassa kotimaisia matkailijoita. (Lassila 2015.)

2.2 Matkailun vaikutukset

Matkailun vaikutukset voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat taloudelliset, sosio-kulttuuriset ja ympäristölliset vaikutukset. Taloudellisissa vaikutuksissa tutkitaan matkailutuloa, joka koostuu

seuraavista osa-alueista: tulo-, työllisyys, palkkatulo ja verotulovaikutukset. Tulovaikutuksella tarkoitetaan yrityksen liikevaihdon kasvua matkailijoiden ostaessa tuotteita tai palveluja. Yrityksen liikevaihdon kasvaessa ja kysynnän suuruuden perusteella palkataan lisää työvoimaa (työllisyysvaikutus). Työllisyysvaikutuksesta taas seuraa palkkatulovaikutus, sillä yrityksiä palkkamienot ovat suuremmat, mitä enemmän työntekijöitä on. Tämä taas vaikuttaa verotulovaikutukseen, joka syntyy, kun julkinen sektori kerää veroja alueen tuloista. (Tahvanainen, Vatanen & Komppula 2012, 4). Taloudellisiin vaikutuksiin yhdistetään myös välitön, välillinen ja johdettu tulovaikutus. Tässä opinnäytetyössä näitä edellä mainittuja taloudellisia vaikutuksia käsitellään enemmän kappaleessa 3. Matkailun vuoksi syntyy uusia työpaikkoja ja vähenevät elinkeinot korvaantuvat matkailulla. Matkailun taloudellisiin vaikutuksiin lukeutuu myös palvelujen kysynnän nouseminen sekä esimerkiksi palvelujen ja tuotteiden hintojen nousu. Matkailu on sesonkiluontoista ja taloudelliset vaikutukset näkyvätkin parhaiten haja-asutusalueilla sekä maaseudulla. Taloudellisen vaikutuksen vuoksi matkailu keskittyy matkailukeskuksiin, esimerkiksi Lappiin. Matkailuun tehdään myös suuria investointeja. (Verhelä 2014, 146.)

Sosio-kulttuurisia vaikutuksia ovat elintason nouseminen ja yleisen hyvinvoinnin paraneminen. Matkailun ansiosta tasa-arvo paranee ja suvaitsevaisuus lisääntyy, sillä turismin vuoksi kansainvälinen ymmärrys paranee. Lisäksi harrastusmahdollisuuksia ja kulttuuripalveluita on matkailun vuoksi usein enemmän ja infrastruktuuri sekä kunnan palvelut ovat parempia. Matkailualalla työskentelee suurimaksi osaksi nuoria. Kaikki sosio-kulttuuriset vaikutukset eivät välttämättä ole hyviä, sillä sosiaaliset ongelmat saattavat lisääntyä ja moraalikäsitys voi muuttua. Lisäksi väärät stereotyyppit ja tiedot saattavat levitä. Matkailun vuoksi paikalliset ihmiset voivat ärsyntyä turisteihin ja vieraanvaraisuus voi äityä sietämättömäksi asiaksi. Matkailun kohdemaan kulttuuri voi muuttua turismin vuoksi (akkulturaatio), mikä ei aina ole hyvä asia, sillä jokaisen maan kulttuuri on omanlaisensa ja kulttuurien erilaisuus on rikkautta. (Verhelä 2014, 146-147.)

Ympäristövaikutukset voidaan jakaa luonnon ympäristöön ja rakennettuun ympäristöön. Matkailun vaikutukset luonnon ympäristöön ovat usein negatiivisia. Turismi aiheuttaa luonnon ja ilmastonsaastumista, ilmastomuutosta, uusiutumattomien luonnonvarojen hupenemista sekä eroosia. Lisäksi matkailun ympäristövaikutuksiin voidaan lukea myös melusaaste sekä roskaaminen. Matkailun kasvaessa, aletaan usein rakentaa enemmän. Rakentamisen vuoksi alueen ekosysteemi muuttuu ja vaikutus näkyykin kasvien ja eläinten häviämisenä. Näin ollen on hyvä, että luontoa kunnioitetaan ja vaalitaan. Tästä johtuen matkailukohteisiin rakennetaan luonnonsuojelualueita, joiden avulla pyritään ymmärtämään luonnon puhtauden ja koskemattomuuden arvo. Rakennetun ympäristön vaikutukset ovat myös kaksipiippuisia. Toisaalta kohdealueen arvokkaat kohteet kuluvat turismin vuoksi, mutta niistä myös pidetään huolta. Usein myös kaupungin viihtyvyydestä pidetään huolta. Matkailualalla tulee aina uusia kohteita, jotka jossain vaiheessa nousevat suosioon. Ekstroverttien matkailijoiden (eli heidän jotka etsivät uutta ja matkustavat sellaisiin paikkoihin, jotka eivät vielä ole täynnä turisteja) matkustaessa kohdealue ei ole vielä ns. pilattu turismilla. Kun paikan suosio nousee, aletaan aluetta rakentamaan ja rakentamistapa ja nopeus ovat aina kysymyksen alla. (Verhelä 2014, 147-148.)

2.3 Erilaiset kokoukset ja niiden määritelmät

Kokoukset ovat maailmanlaajuisesti suuri bisnes ja kokoustyyppinä on useita erilaisia. Käytettäessä kokous-sanaa, tarkoitetaan ihmisten kokoontumista tiettyyn paikkaan tiettyä aikana, tavoitteena käsitellä jotakin yhteistä asiaa. Kokous toimii näin ollen Suomen kielessä yleisterminä. Kokoustyyppinä on erittäin paljon ja tärkeimpinä kokoustyyppinä voidaan pitää mm. kongresseja, konferensseja, messuja, yleiskokouksia, seminaareja sekä symposiumeja. (Rautiainen & Siikonen 2013, 18.)

Kongressilla tarkoitetaan kokoontumista, joka tapahtuu säännöllisin väliajoin. Kongresseissa osallistujamäärät ovat usein satoja tai jopa tuhansia ja kongressit kestävät yleensä useita päiviä. Kongressin osallistujat ovat samaa ammatillisen, kulttuurisen, uskonnollisen tai muun ryhmittymän edustajia. Kongresseille tyypillistä on, että samanaikaisesti toteutetaan useita eri istuntoja. Kongressit voivat olla kansallisia tai kansainvälisiä. (Rautiainen & Siikonen 2013, 18.)

Konferenssi taas on usein kooltaan pienempi kuin kongressi. Konferenssi pitää sisällään keskustelua, ongelmanratkaisua, asioiden selvittelyä sekä konsultointia. Konferensseja ei välttämättä järjestetä uudelleen säännöllisin aikavälein kuten esimerkiksi kongresseja. Konferenssi on yleensä lyhytkestoinen kokous, jossa on selkeät tavoitteet. (Rautiainen & Siikonen 2013, 18.)

Messut ovat tiettyjen toimialojen järjestämiä näyttelyitä, jotka on järjestetty myynnin edistämisen vuoksi. Näyttelyssä on tarjolla toimialan tuotteita ja palveluja. Messu on oma kokousmuotonsa, eli erillinen näyttelytapahtuma ja se voi pitää sisällään esimerkiksi seminaariohjelmia. Myös esimerkiksi kongresseissa voi olla jokin näyttely osana kongressiohjelmaa, mutta tällöin ei puhuta messuista. (Rautiainen & Siikonen 2013, 19.)

Yleiskokous on yleinen ja virallinen kokous, jonka jokin liitto, seura, organisaatio tai yritys on järjestänyt. Yleiskokouksessa jäsenet päättävät sääntömääräisistä asioista, toimintasuunnitelmista, asiakirjojen hyväksymisestä jne. Yleiskokous järjestetään yleensä säännöllisesti (esimerkiksi vuosikokous) ja kokouksissa on usein tietyt menettelytavat. (Rautiainen & Siikonen, 19.)

Seminaarilla tarkoitetaan kokousta tai kokoussarjaa, jossa on tietystä aihepiiristä kiinnostuneita asiantuntijoita, jotka omaavat erilaisia taitoja. Seminaarin tarkoituksena on, että asiantuntijat oppivat jotain uutta ja seminaarin tavoitteena onkin osallistujien taitojen lisääminen. Symposium on kokous, jossa saman alan asiantuntijat pitävät esitelmiä tietystä aiheesta. Esitykset herättävät keskustelua, jonka tarkoituksena on antaa suosituksia käsiteltäviin ongelmiin. (Rautiainen & Siikonen, 20.)

Kokoukset voidaan jakaa ammatillisiin kokouksiin sekä liikekokouksiin. Ammatilliset kokoukset (Association meeting) ovat usein monien eri organisaatioiden yhteisesti järjestämiä kokouksia. Liikekokous (Corporate meeting) on jonkin yrityksen järjestämä kokous omille työntekijöille. Liikekokouksiksi kutsutaan näin ollen esimerkiksi koulutuspäiviä. (Davidson & Cope 2003, 77-78.)

Kansainvälisten kongressien suurin toimiala on teknologia ja tietotekniikka ja toiseksi suurin luonnontieteet ja matematiikka. Hyvinvointi on nouseva trendi myös matkailussa, joten voidaan ennustaa, että myös hyvinvoinnin osuus alkaa näkyä kongressien sisällössä. (Verhelä 2017.)

2.4 Kokous- ja kongressimatkailu

Kokous- ja kongressimatkailu on nuori matkailun ala. Kokous- ja kongressimatkailun mahdollisuudet huomattiin ensimmäisen kerran Yhdysvalloissa 1800-1900-lukujen vaihteessa. Kokousmatkailu käsitti alussa pääasiassa uskonnollisia sekä poliittisia tapaamisia, mutta nykyään kokousmatkailu on enemmän bisnestapaamisia sekä yrityksiin ja erilaisiin yhdistyksiin liittyviä kokoontumisia. Koska kokousmatkailu on nuori osa-alue matkailun alalla, ei sillä ole vielä täysin vakiintunutta terminologiaa. Myös lähteistä ja tilastoista on puutteita, sillä kokousmatkailua ei tilastoitu ennen vuotta 1972. (Kuosmanen 2015.)

Kokousmatkailu on kovaa vauhtia kasvava matkailun ala ja siihen on tehty suuria investointeja 1990-luvulta alkaen. Kokousmatkailu on osa työsidonnaista matkailua ja näin ollen kokouksiin osallistutaan useimmiten ammatillisista syistä. Kokousmatkailussa on kuitenkin nähtävissä vapaa-ajan matkailuun liittyviä piirteitä, kuten esimerkiksi ohjelmopalveluita. (Kuosmanen 2015.)

Davidson ja Cope (2003) ovat esittäneet, että vuosittain useita satoja miljoonia henkilöitä matkustaa kokousten vuoksi. Vuonna 2000 keskipituus ammatillisissa konferensseissa oli 2,5 päivää ja liikekonferensseissa 1,6 päivää. Kokousmatkailun tulovaikutus riippuu oleellisesti kokousten pituudesta, sillä mitä pitkäkestoisemmasta kokouksesta on kyse, sitä enemmän siihen tarvitaan muun muassa työvoimaa ja myös muut taloudelliset vaikutukset ovat suuremmat. (Davidson & Cope 2003, 79.)

UIA (Union of International Associations) tilastoi järjestettyjä kansainvälisiä kongresseja. Kansainvälisen kongressin määritelmät UIA:n selvityksessä olivat, että kokouksella oli UIA:n kansainväliseksi hyväksymä järjestäjä tai sponsori ja osanottajia tuli olla vähintään 50 henkilöä. Tilastoon otettiin mukaan myös merkittävät kansainväliset kongressit, jossa oli vähintään 250 osallistujaa tai kokouksen yhteydessä oli näyttely. Osanottajia tuli olla vähintään viidestä eri maasta niin, että vähintään 40% tuli ulkomailta. Lisäksi kongressin kesto tuli olla vähintään 2 päivää. (Visit Finland 2016c.)

UIA:n selvityksen mukaan suosituimmat maat, jossa järjestettiin vuonna 2015 eniten kansainvälisiä kongresseja, olivat USA, Korea ja Singapore. Näissä kolmessa suosituimmassa kongressimaassa järjestettiin noin 900 kongressia jokaisessa vuonna 2015. Suomi oli tässä tilastossa sijalla 20 ja Suomessa järjestettiin 162 kansainvälistä kongressia. Suomen sijoitus on hyvä, sillä esimerkiksi muista pohjoismaista vain Norjassa, joka oli vertailussa sijalla 19, järjestettiin enemmän kansainvälisiä kongresseja kuin Suomessa. Tilastosta käy ilmi myös, että suuri osa suosituimmista kansainvälisistä kongressimaista sijaitsee Euroopassa. Aasiasta tilastolle pääsevät mukaan muun muassa Japani, Thaimaa ja Malesia. (Visit Finland 2016c.)

Saman UIA:n selvityksen mukaan suosituimmat kongressikaupungit olivat Singapore, Bryssel ja Soul. Helsinki pääsi tässä tilastossa sijalle 24. Selvityksestä käy ilmi Helsingissä järjestettiin 92 kansainvälistä kongressia UIA:n määritelmän mukaisesta 162 kongressista, jotka järjestettiin Suomessa. Näin ollen Helsinki on ylivoimaisesti koko Suomen vetovoimaisin paikka järjestää kansainvälisiä kongresseja. (Visit Finland 2016c.)

2.5 Kokousmatkailun vaikutukset

Kokousmatkailulla on taloudellisia, sosio-kulttuurisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia. Kokousmatkailu on vaikuttava tulonlähde, sillä kokousmatkailijat käyttävät yleisesti ottaen enemmän rahaa kohteessa päivässä kuin vapaa-ajanmatkailija. Lissabonissa tehdyn selvityksen mukaan työmatkailijan rahankäyttö kohteessa on noin 30% suurempaa kuin vapaa-ajan matkailijan. Tämä luku on saatu tutkimuksesta, jota on tehty viiden vuoden ajan. (UNTWO 2014, 62.)

Arviolta noin 40% kokousmatkailijoista palaa vapaa-ajan matkailun merkeissä kongressikaupunkiin. Kokousmatkailulle tyypillistä on pre ja post tourien järjestäminen. Nämä tarkoittavat vapaasti suomeksi käännettyinä esi- ja jälkimatkoja. Pre ja post tourien tavoitteena on saada kongressiasiakkaita motivoitumaan tulemaan kongressin jälkeen kohteeseen uudestaan vapaa-ajan matkailun merkeissä. Tämä onnistuu, mikäli saadaan luotua myönteinen kuva maasta. (Heikkinen, Kortelampi & Verhelä 2015.)

Matkailulle on myös tyypillistä sen kausiluonteisuus. Suomessa kesä- ja talvikuukaudet ovat vilkkaimpia matkailun alalla. Kokouksia järjestetään kaikkina vuodenaikoina, myös niinä kuukausina, kun esimerkiksi vapaa-ajan matkailu on muuten hiljaista. Kokousmatkailu tasoittaa kausivaihteluja ja näin ollen työllistää osa-aika- ja kausityöntekijöitä, vaikuttaen näin ollen positiivisesti matkailun alueen työllisyyteen ja hyvinvointiin (UNTWO 2014, 60).

2.6 Kokous- ja kongressimatkailu Suomessa ja Kuopiossa

Kokousmatkailu on koko maailmassa noususuhdanteessa. Vuonna 2016 Suomessa kongressikävijöiden määrä kasvoi ennätyksellisesti ja kasvuprosentti oli n. 30%. Muun muassa taloudelliset suhdanteet, politiikassa tapahtuvat muutokset sekä yleinen turvallisuustilanne vaikuttavat kaikkeen matkailuun, eli myös kongressimatkailuun. Lisäksi vetovoimatekijät ovat tärkeitä kaikessa matkailussa, niin myös kokousmatkailussa. Se, että jossain maassa tai kaupungissa on erinomaiset puitteet järjestää kokous ei ainoastaan riitä, vaan yhä tärkeämpää on sijainti sellaisessa maassa, jossa on matkailullista vetovoimaa. Suomi on julistettu yhdeksi matkailun kannalta vetovoimaisimmaksi kongressimaaksi ja Suomen tärkeimmät vetovoimatekijät ovat turvallisuus, saavutettavuus sekä luonto. Suomessa järjestettävissä kansainvälisissä kongresseissa Helsinki on ylivoimaisesti vetovoimaisin, sillä Suomen kaupungeista Helsingin saavutettavuus ulkomailta on helpoin. Suomen sisäinen liikenne tällä hetkellä ei ole tarpeeksi toimiva, joten esimerkiksi Kuopio ei ole kansainvälisissä kongresseissa tarpeeksi vetovoimainen. (Verhelä 2017.)

Finland Convention Bureauun vuonna 2017 tehdyn selvityksen mukaan Suomessa järjestettiin vuonna 2016 651 kansainvälistä kongressia, joissa oli yhteensä 101 514 osallistujaa. Tässä selvityksessä kansainvälisen kongressin kriteerit olivat, että kokouksessa on vähintään 10 osallistujaa ja kokouksen kesto vähintään 4 tuntia. Osanottajien tuli olla vähintään kahdesta eri maasta ja 20% osanottajista ulkomaalaisia. Suomen suosituimmat kaupungit järjestää kansainvälisiä kongresseja, sijoittuvat pitkälti Etelä-Suomeen. Ylivoimaisesti suosituin kansainvälinen kongressikaupunki on Helsinki, jossa vuonna 2016 järjestettiin 286 kansainvälistä kongressia, joissa osallistujamäärä oli yhteensä 60 790 henkilöä. Toiseksi suosituin kaupunki vertailussa on Tampere, jossa järjestettiin 62 kansainvälistä

kongressia vuonna 2016 (osallistujia 10 797 henkilöä). Seuraavilla sijoilla ovat Espoo, Oulu, Jyväskylä, Turku, Vaasa sekä Maarianhamina. Selvityksestä käy ilmi, että Kuopio on tällä hetkellä Suomen 9. suurin kansainvälinen kokous- ja kongressikaupunki. Vuonna 2016 Kuopiossa järjestettiin kansainvälisiä kongresseja 9 kpl (osallistujia 775). (Visit Finland 2016b.)

Suomessa kokousmatkailun tutkimisessa on keskitytty kansainvälisiin kongresseihin, vaikka kotimaisella kokous- ja kongressimatkailulla on suurempi tulovaikutus kaikissa Suomen kaupungeissa lukuun ottamatta Helsinkiä. Kokousmatkailu on miljoonaluokan bisnes, joka pääasiassa Kuopion alueella koostuu juuri kotimaisesta kokousmatkailusta. Kuopion alueella kansainvälisillä kongresseilla ei ole läheskään yhtä suuri tulovaikutus kuin kotimaisilla kokouksilla. (Vartiainen 2017.) Kuopiossa järjestetään paljon kotimaisia kokouksia ja kongresseja ympäri vuoden. Suuri osa järjestettävistä kokouksista on pienikokoisia ja osallistajat ovat paikkakuntalaisia, jolloin tulovaikutuskin on pienempi osallistujien osalta. Toki Kuopiossa järjestetään myös useita kotimaisia kokouksia ja kongresseja, joihin tulee osallistujia ympäri Suomea. Tällaisten kokousten tulovaikutuksen suuruudesta ei ole vielä tarkkaa tietoa saatavilla. Myöskään Kuopiossa järjestettävien kokousten lukumäärästä ei ole täsmällisiä tilastoja juurikaan saatavilla.

Kuopion alueella kokoustilojen tarjoajat voidaan jakaa kokoushotelleihin sekä muihin toimijoihin. Terhi Mönkkösen (2016) tekemän tutkimuksen mukaan Kuopion alueella kokoustiloja tarjoaa yhteensä 24 yritystä, joista 11 on kokoushotelleja ja 14 on muita alan toimijoita. Kokoustiloja on kymmenittäin ja osalla alueella toimivista yrityksistä on resursseja toteuttaa jopa yli 500 henkilön kongresseja. Tutkimuksen mukaan vuonna 2015 Kuopiossa järjestettiin 322 kokousta, jotka olivat kestoltaan pidempiä kuin 4 tuntia ja osanottajia oli yli 50 henkilöä. Kokousmatkailijoita näissä kokouksissa oli 45 468 henkilöä. Nämä luvut ovat kuitenkin luultavasti alakanttiin, sillä Mönkkösen tutkimukseen vastasi vain kuusi alan toimijaa (toimijoita yhteensä 24). (Mönkkönen 2016.) Tästä voidaan päätellä, että Kuopiossa järjestetään paljon kokouksia ja oletettavaa on, että kokousmatkailulla on erittäin suuri vaikutus Kuopion alueen talouteen.

Kokouskaupunkina Kuopiolla on erinomaiset puitteet. Kuopio sijaitsee maantieteellisesti keskeisellä paikalla ja Suomen sisäisellä liikenteellä Kuopioon pääsee suhteellisen helposti lentämällä, junalla tai bussilla (Kuopio-Tahko markkinointi 2016). Kuitenkin liikenneyhteyksissä on vielä kehitettävää, sillä kokousasiakkaita tulee kaikkialta Suomesta, jolloin matkustaminen bussilla tai junalla vie paljon aikaa.

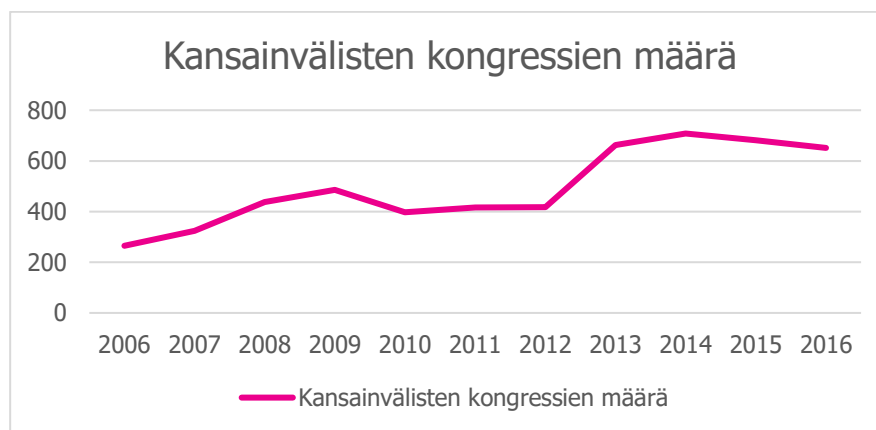
Pohjois-Savon liitto on vuonna 2011 tehnyt matkailustrategian vuoteen 2015, jossa suurimmat kehityskohteet olivat Kuopio ja Tahko. Kuopio ja Tahko oli strategian mukaan tarkoitus nostaa Pohjois-Savon kärkikohteiksi ja visiona oli tarjota laadukkaita palvelukokonaisuuksia, monipuolisia tapahtumia ja hienoja luontoelämyksiä ympäri vuoden. Tämän vision avulla oli tavoitteena nostaa alueen tunnettavuutta. Matkailustrategia huomioi myös kokousmatkailijoiden tuoman hyödyn ja strategian tavoitteisiin kuului myös alueen kokouspalveluiden parantaminen ja palvelutarjonnan lisääminen ympärivuotiseksi. (Pohjois-Savon liitto 2011.)

2.7 Kokousmatkailun kehittyminen Suomessa

Kokousmatkailu on ollut koko maailmassa noususuhdanteessa jo pitkään. Finland Convention Bureau (2017) tilaston mukaan vuonna 2006 Suomessa järjestettiin 265 kansainvälistä kongressia, joissa osallistujia oli 40 930 henkilöä. Vuonna 2016 Suomessa järjestettiin 651 kansainvälistä kongressia ja osallistujia oli 101 514 henkilöä. (Visit Finland 2016b.)

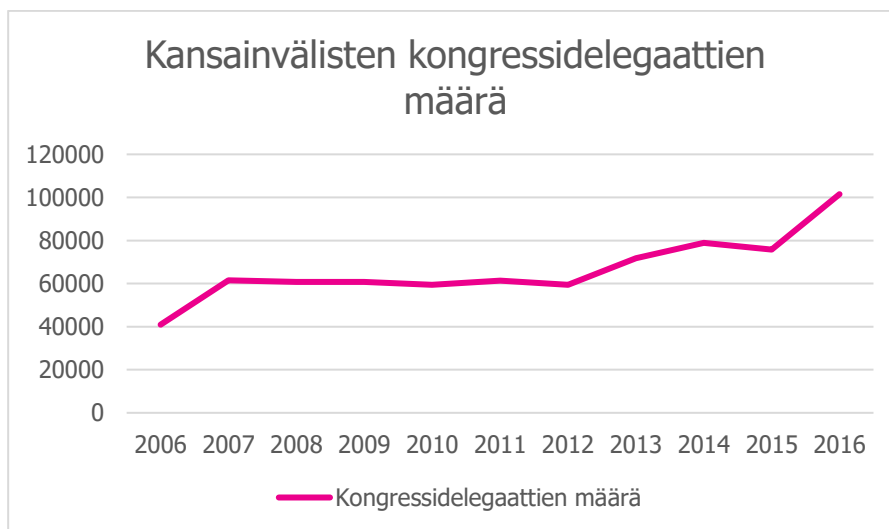
Tilaston mukaan kansainvälisten kongressien määrät ovat hieman heitelleet vuosien 2006-2016 välillä. Järjestettyjen kongressien määrät ovat kuitenkin kasvaneet huimasti. Suurimmat notkahdukset järjestettyjen kongressien lukumäärässä olivat vuosina 2010-2012 ja pieni notkahdus tapahtui myös vuonna 2016. Kansainvälisten kongressien määrä kymmenen vuoden (2006-2016) välillä pienistä notkahduksista huolimatta on kuitenkin noussut lähes 60%. (Visit Finland 2016b.)

Kuvio 1: Kansainvälisten kongressien määrä Suomessa vuosien 2006-2016 välillä. Lähde: Visit Finland 2016b.

Myös kansainvälisten kongressiosallistujien määrät ovat pääpiirteittäin kasvaneet vuosien 2006-2016 välillä. Kansainvälisten kongressidelegaattien määrässä viiden vuoden aikana (2007-2012) ei juurikaan tapahtunut kehitystä, mutta vuonna 2013 kongressidelegaattien määrä lähti kuitenkin taas nousuun, ja pientä notkahdusta vuonna 2015 lukuun ottamatta nousukiito on suuri. Kongressidelegaattien määrä Suomessa on noussut vuodesta 2006 vuoteen 2016 yli 60 000 henkilöllä, eli määrä on näin ollen yli kaksinkertaistunut- samoin kuin järjestettyjen kongressien määrässäkin, kasvuprosentti on melkein 60%. (Visit Finland 2016b.)

Kuvio 2: Kansainvälisten kongressidelegaattien määrä Suomessa vuosien 2006-2016 välillä. Lähde: Visit Finland 2016b.

Tilastoista voidaan päätellä kokousmatkailun kasvun jatkumista. Vaikka kasvussa – sekä osallistujien että kongressien määrissä – on ollut pieniä notkahduksia viimeisen kymmenen vuoden aikana, on ala ollut kuitenkin pääpiirteittäin kasvussa. Kasvun takaamiseksi on hyvä kehittää muun muassa Suomen vetovoimaisuutta kansainvälisillä markkinoilla. Tämä onnistuu esimerkiksi markkinoinnilla sekä tutkimusten avulla. Kansainvälistä kongressimatkailua Suomessa kehittävät Finland Convention Bureau sekä Visit Finland.

3 TULOVAIKUTUS

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan ainoastaan tulovaikutusta, joka on osa kaikista kokousmatkailun taloudellisista vaikutuksista. Kuten jo aikaisemmin mainittu, matkailun taloudellisiin vaikutuksiin luokituvat tulovaikutuksen lisäksi myös muun muassa työllisyys-, palkkatulo- sekä verotulovaikutukset. Tulovaikutus tarkoittaa sitä, kuinka paljon yritykset tai yksityiset elinkeinoharjoittajat saavat matkailijoilta bruttotuloa tarjoamastaan tuotteesta tai palvelusta. Eli toisin sanoen tulovaikutus tarkoittaa liikevaihdon kasvua, joka syntyy asiakkaiden ostaessa tuotteita tai palveluja yritykseltä. Tulovaikutus saadaan kokonaistulosta, joka muodostuu välittömästä, välillisestä ja johdetusta tulosta.

3.1 Välitön tulovaikutus

Välitön tulo on suoraa matkailutuloa, eli toisin sanoen se tulo, jonka kuluttaja tuo ostaessaan tuotteita tai palveluja (Kauppila 2001, 5). Kokousmatkailussa tästä esimerkkinä voidaan pitää esimerkiksi osallistujan maksamaa osallistumismaksua, majoitusta, ravintolakulutusta sekä muita ostoksia. Välitön tulovaikutus tuottaa näin ollen tuloa useaan yritykseen ja koskettaa suoraan matkailualan yrityksiä ja myös muita ns. ei matkailuelinkeinoyrityksiä.

Kokousmatkailussa osallistujan rahankulutus on välitöntä tuloa. Osallistujan tuottamasta tulovaikutuksesta ei voida laskea muita taloudellisen vaikutuksen muotoja, eli työllisyys-, palkkatulo ja verotulovaikutuksia. Näiden selvittämiseen tarvittaisiin välillisen tulovaikutuksen soveltamista.

3.2 Välillinen tulovaikutus

Välillistä tuloa on, kun välitöntä tuloa saava yritys ostaa toiselta yritykseltä tavaroita tai palveluja. Kokousmatkailussa esimerkkinä välillisestä tulosta voidaan pitää, kun kokousjärjestäjä maksaa osallistujien majoituksen tai ruokailun. Lisäksi kokousjärjestäjän tilatessa esimerkiksi kokoustarjoiluja toiselta yritykseltä, kasvattaa se välillistä tulovaikutusta. Välillistä tulovaikutusta voidaan laskea kieroksittain. Tällä tarkoitetaan kokousmatkailussa sitä, että välillisen tulovaikutuksen ensimmäinen kierros on kokousjärjestäjän tuottama välillinen tulovaikutus ja seuraava kierros on toimittajayrityksen välillinen tulovaikutus, mikäli se ostaa palveluita tai tavaroita vielä toiselta yritykseltä ja niin edelleen. Näin ollen hankintaketjut voivat ulottua jopa alkutuotantoon asti, joka tarkoittaa sitä, että välillinen tulovaikutus alueen elinkeinoelämään on usein suurempi kuin välitön tulovaikutus. Välillinen tulovaikutus voi suuntautua myös alueen ulkopuolelle. (Kauppila 2001, 5.)

Kokousjärjestäjä saa välitöntä tuloa osallistujilta, esimerkiksi osallistumismaksun muodossa, ja näin ollen järjestäjän rahankäyttö on välillistä tulovaikutusta. Kokousmatkailussa järjestäjä ei kuitenkaan aina saa suoraan välitöntä tuloa osallistujilta, mikäli kokouksessa ei ole esimerkiksi osallistumismaksua.

3.3 Johdettu eli indusoitu tulovaikutus

Johdettu matkailutulo taas tarkoittaa toimialalla (matkailussa) työllistyneiden ostaessa alueen tuotteita ja palveluita. Kuten välillinen tulovaikutus, myös johdettu tulovaikutus voi myös suuntautua alueen ulkopuolelle työntekijöiden ostaessa palveluita ja tuotteita muualta. Myös johdettu tulovaikutus on näin ollen usein suurempi kuin välitön tulovaikutus. (Kauppila 2001, 5.)

3.4 Visit Finlandin Delegaattitutkimus 2016

Tämän opinnäytetyön pohjana on käytetty suurimmaksi osaksi Visit Finlandin Delegaattitutkimusta vuodelta 2016. Kyseinen tutkimus on laajempi kuin tähän opinnäytetyöhön liittyvä tutkimus ja se on osoittautunut erittäin hyödylliseksi tämän opinnäytetyön tekemisessä. Delegaattitutkimuksesta saa erinomaista tietoa kansainvälisistä kongressidelegaateista sekä heidän rahankäyttötottumuksistaan, joiden tietäminen on erittäin tärkeää ennen tutkimuksen aloittamista. Delegaattitutkimuksen kyselylomaketta on myös käytetty hyödyksi tämän tutkimuksen kyselylomakkeen suunnittelussa.

Delegaattitutkimusta voidaan käyttää pohjana kotimaisen kokousmatkailun tutkimisessa, mutta huomioon otettavaa on, että kulutus (etenkin majoituksen ja matkustamisen osalta) on usein kotimaisilla kokousohallistujilla pienempää kuin kansainvälisillä kongressiosallistujilla. Tämä selittyy osittain sillä, että kotimaisissa kokouksissa osallistujat tulevat lyhyemmän matkan päästä kuin kansainvälisten kongressien osallistujat ja suurempi osa kotimaisista kokousohallistujista käy esimerkiksi kotoa käsin kokouksessa, jolloin tulovaikutusta ei ole majoituksen osalta.

Visit Finlandin tutkimuksesta käy ilmi, että kansainvälisen kongressiosallistujan keskimääräinen kulutus kongressin aikana on noin 248€/vuorokausi. Tähän rahankäyttöön ei ole otettu huomioon edestakaista matkaa kongressikaupunkiin. Rahankäyttö vaihteli tutkituissa kongresseissa suuresti, ja kongresseittain pienimmillään osallistuja käytti 117€/vuorokausi ja suurimmillaan 622€/vuorokausi. (Visit Finland 2017.)

Matkustamiseen kongressikaupunkiin kongressiosallistujat käyttivät keskimäärin 94€/vuorokausi (Visit Finland 2017). Tätä lukua tulkitessa on otettava huomioon, että on kyse kansainvälisistä kongresseista, jolloin osallistujista suuri osa tuli ulkomailta, jolloin matkustamisen tuottama tulovaikutus on suurempi kuin kotimaisissa kokouksissa.

Tutkimuksesta selvisi myös, että 79% kongressiosallistujista majoittui hotellissa tai hostellissa. Tutkitut kongressit kestivät keskimäärin 3,5 päivää ja kongressiosallistujat viipyivät Suomessa keskimäärin 5,4 päivää. Majoitukseen käytettiin keskimäärin 74€/vuorokausi. (Visit Finland 2017.)

Ostoksiin tutkimuksen mukaan käytettiin 22€/vuorokausi ja muuhun 16€/vuorokausi. Ajanviettoon ja huvitteluun osallistujat käyttivät 12€/vuorokausi. Tutkimuksessa selvitettiin laajasti myös kulutusta muihin osa-alueisiin, joita tässä opinnäytetyössä ei selvitetä. Tutkimuksessa selvitettiin esimerkiksi pre ja post tourille osallistumista. Tutkimuksesta käy ilmi, että 10% kongressivieraista osallistui pre tai post tourille. Suosituimmat pre ja post tour kohteet sijoittuivat Suomeen (54%). Seuraavaksi suosituimpia pre ja post tour-kohteita olivat Viro, Venäjä ja Ruotsi. (Visit Finland 2017.)

Näiden tulosten perusteella, voidaan hieman ennakoida tuloksia, joita tämän opinnäytetyön tutkimuksesta mahdollisesti saadaan. Oletuksena voidaan pitää, että kansainvälinen kongressidelegaatin tulovaikutus henkilöä kohti on suurempaa kuin kotimaisella kokousohallistujalla. Lisäksi viipymä on oletettavasti kotimaisilla kokousohallistujilla lyhyempi kuin kansainvälisillä kongressidelegaateilla. Tämä oletus on tehty siksi, koska matkustaminen ulkomailta Suomeen vie enemmän aikaa kuin Suomen sisällä matkustaminen, joten on oletettavaa, että pidemmän matkustamisen vuoksi halutaan

viipyä kohteessa hieman pidempään. Lisäksi Suomella on paljon uutuusarvoa ja vetovoimatekijöitä, joita etenkin ulkomaalaiset matkailijat arvostavat. Kansainväliset kongressidelegaatit myös mahdollisesti haluavat yhdistää kotimaisia kokousmatkailijoita useammin enemmän vapaa-ajan tekijöitä työsidonnaiseen matkailuunsa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen taustat ja tavoitteet

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Kuopio Convention Bureau, joka on Kuopio-Tahko Markkinointi Oy:n tytäryhtiö. Kokousmatkailun kannalta on tärkeää, että kaupungilla on oma Convention Bureau ja Kuopioon perustettiin vuonna 2017 Kuopio Convention Bureau. Kuopio Convention Bureau pyrkii nostamaan Kuopion vetovoimaa kokous- ja kongressikaupunkina. Usein Convention Bureaun tehtävänä on nostaa kansainvälistä kokousmatkailua, mutta Kuopio Convention Bureau keskittyy tällä hetkellä kotimaisen kokousmatkailun kehittämiseen, sillä Kuopion saavutettavuudenkin vuoksi kotimaisella kokousmatkailulla on suurempi tulovaikutus kuin kansainvälisillä kongresseilla. Matkailumarkkinoinnin budjetti Kuopiossa on reilu miljoona euroa, josta Kuopio Convention Bureau käyttää 170 000€ kokous- ja kongressimatkailuun. (Vartiainen 2017.)

Suomessa ei ole vielä tutkittu laajalti kotimaista kokousmatkailua eikä oleellisia tilastoja aiheesta löydy tästä johtuen. Kuopio Convention Bureau ei ole myöskään tutkinut eikä tilastoinut kotimaista kokousmatkailutuloa Kuopion alueella, joten ei voida puhua täsmällisistä tuloista, joita kotimainen kokousmatkailu tuo Kuopion alueelle. Selvää on kuitenkin se, että kokousmatkailulla on suuri tulovaikutus alueella ja se työllistää paljon ihmisiä. Ilman parempaa tietoa tulovaikutuksesta, on kokousmatkailun kehittäminen hankalaa. Suuren tulovaikutuksen vuoksi aiheen tutkiminen on tärkeää toimeksiantajan lisäksi myös Kuopion kaupungille. Tutkimustulokset ovat myös Kuopio Convention Bureaun yhteistyökumppanien hyödynnettävissä esimerkiksi investointirahoitusta haettaessa. Parhaassa tapauksessa alueen päättäjät kiinnittävät enemmän huomiota alueen kokousmatkailun kehittämiseen, kun Kuopio Convention Bureaulla on esittää täsmällisempiä lukuja tulovaikutuksesta.

Opinnäytetyön tärkein tehtävä on saada tietoa kotimaisen kokousmatkailun tulovaikutuksesta Kuopion alueella. Suomessa on tutkittu paljonkin kansainvälistä kokousmatkailua tulonäkökulmasta, mutta kotimainen kokousmatkailu on jäänyt taka-alalle tutkimuksissa. Visit Finland tekee kolmen vuoden välein Delegaattitutkimusta kansainvälisissä kongresseissa Suomessa ja kyseistä tutkimusta vuodelta 2016 on käytetty hyödyksi tässä opinnäytetyössä sekä tutkimuksen suunnitteluvaiheessa, että tulosten vertailussa.

Tutkimus suoritettiin 01.09.2017-10.11.2017 välisenä aikana Kuopio Convention Bureaun yhteistyökumppanien järjestämissä kokouksissa ja kongresseissa Kuopion alueella. Yhdessä toimeksiantajan kanssa päätimme, että tutkimusta tehdään eri kokoisissa kokouksissa, jotta tutkimustuloksesta tulisi mahdollisimman luotettava. Tutkimukseen otettiin kokouksia, joissa osallistujia tuli muilta paikkakunnilta, jolloin suuri osa majoittui muualla kuin kotona. Näin ollen tutkimukseen saatiin todellista tietoa tulovaikutuksesta, joka on suurempi, kun osallistujat eivät käy kotoa käsin osallistumassa kokouseen. Toki kongresseissa oli osallistujia myös Kuopion alueelta ja vastauksia kerättiin myös kuopiolaisilta kokousosallistujilta, jotta saataisiin todellinen ja luotettava kuva kokousosallistujien tulovaikutuksesta.

4.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukset voidaan jakaa kvantitatiivisiin ja kvalitatiivisiin tutkimuksiin. Kvantitatiivinen tutkimus tarkoittaa määrällistä tutkimusta. Määrällisessä tutkimuksessa pyritään saamaan vastaus kysymykseen kuinka paljon ja kuinka usein. Kvantitatiivisella tutkimuksella haetaan suuria vastaajamääriä ja tutkimuksen mittareita ovat kysely-, haastattelu- ja havainnointilomakkeet. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ei useinkaan ole paljon avoimia kysymyksiä ja kyselyyn vastaaminen on nopeaa. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tarkoituksena saada tuloksia numeerisesti suurelta vastaajajoukolta. Saadut numeeriset tulokset kirjataan ylös ja olennaisia tutkimustuloksia pyritään selittämään sanallisesti. (Vikka 2007, 13-17.)

Määrälliset tutkimukset voidaan jakaa tutkimuksen tarkoituksen perusteella. Määrällisen tutkimuksen tarkoituksia ovat selittäminen, kuvaaminen, kartoittaminen, vertailu sekä ennustaminen. Selittävässä tutkimuksessa pyritään selvittämään asioiden kausaalisuhteita. Kausaalisuhteella tarkoitetaan syy-seuraus- suhteita, eli sitä miten jokin asia vaikuttaa toiseen asiaan. Selittävän tutkimuksen avulla pyritään saamaan jo aikaisemmin tutkittua asiaa selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi. Kuvailevan tutkimuksen avulla tutkija pyrkii esittämään jonkin asian (tapahtuman, ilmiön, tilanteen, toiminnan tai henkilön) tarkasti ja järjestelmällisesti. Kuvailevan tutkimuksen avulla lukija pystyy itse muodostamaan oman näkökulmansa aiheesta. Kartoittavassa tutkimuksessa tavoitteena on uusien näkökulmien etsiminen vähän tutkituista aiheista. Esimerkkinä kartoittavasta tutkimuksesta voidaan pitää esimerkiksi nuorten internetin käyttöä kartoittavaa tutkimusta. Kartoittavan tutkimuksen avulla pystytään löytämään tutkittavasta aiheesta keskeisiä malleja, teemoja, luokkia sekä tyypittelyjä. Vertailevassa tutkimuksessa pyrkimyksenä on samanlaisia ihmisiä koskevien asioiden vertailu. Vertailevassa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään paremmin kahden tai useamman tutkimuskohteen avulla tarkastelussa olevaa asiaa sekä tuoda paremmin esille asioiden välisiä eroja. Ennustavan tutkimuksen päätavoitteena on hakea tietoa, jolla pystytään ennustamaan sekä arvioimaan jonkin asian ilmenemismuotoja tai seurauksia. (Vikka 2007, 19-22.)

Kvalitatiivinen tutkimus tarkoittaa laadullista tutkimusta, ja se toteutetaan usein esimerkiksi lomakehaastatteluina, teemahaastatteluina ja haastatteluina. Haastattelut ovat kuitenkin vain yksi laadullisen tutkimuksen keinoista. Tutkimusmenetelmiksi laadullisessa tutkimuksessa soveltuvat myös esimerkiksi esineet, ihmisten puhe-, kuva- ja tekstiaineistot, dokumenttiaineistot, päiväkirjat, kirjeet, lehdet ja kuvat. (Vikka 2015, 122.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei keskitytä ainoastaan kysymykseen mitä, vaan tutkimuksen avulla pyritään saamaan vastaus kysymykseen miksi. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena ei ole aina löytää totuutta tutkittavasta asiasta, sillä laadullisen tutkimuksen avulla pyritään usein selvittämään esimerkiksi ihmisten tunteita ja mielipiteitä tutkinnan alla olevista aiheista. (Vikka 2015, 119-120.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on usein vähemmän vastaajia kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa, mutta vastaajilta selvitetään syvällisemmin tutkittavia asioita. Näin ollen kvalitatiivisessa tutkimuksessa saadaan yleensä laadullisesti paremmin tuloksia, mutta vastaajia on paljon vähemmän.

4.3 Pohjoismainen malli

Tämä opinnäytetyö on kvantitatiivinen tutkimus, joka on toteutettu pohjoismaisen mallin mukaan. Pohjoismaisella mallilla tutkittaessa, tutkimusmenetelminä käytetään menomenetelmää ja tulomenetelmää. Menomenetelmällä pyritään selvittämään matkailijoiden matkailumenoa – eli tässä opinnäytetyössä käytännössä sitä, kuinka paljon kokoukseen osallistujat kuluttavat kokouksen aikana. Näin ollen menomenetelmää käytettäessä tutkimusmenetelmänä saadaan tietää ainoastaan välitön tulovaikutus. Menomenetelmän avulla ei voida kuitenkaan selvittää välittömiä työllisyys-, palkkatulo ja verotulo- eikä välillisiä ja johdettuja tulo-, työllisyys-, palkkatulo- ja verovaikutuksia. Näiden selvittäminen vaatisi tulomenetelmän soveltamista. (Kauppila 2001, 7, 14.)

Tulomenetelmällä tutkitaan yritysten saaman matkailutulon suuruutta ja sen avulla saadaan tietoa välittömistä, välillisistä ja johdetuista tulo-, työllisyys-, palkkatulo- ja verotulovaikutuksista (Kauppila 2001, 14). Tässä opinnäytetyössä on tulomenetelmän avulla selvitetty kokousmatkailun välillistä tulovaikutusta kokousjärjestäjälle suunnatun kyselyn avulla. Kokousjärjestäjä saa välitöntä tuloa kokousosallistujilta esimerkiksi osallistumismaksun muodossa, joka on välillisen tulovaikutuksen ensimmäinen kierros. Kokousjärjestäjä taas tuottaa välillistä tulovaikutusta ostaessaan palveluita tai tavaroita muilta alueen yrityksiltä ja tätä voidaan kutsua toiseksi kierrokseksi. Tässä opinnäytetyössä välillinen tulovaikutus on selvitetty kokousjärjestäjän tuomasta tulovaikutuksesta, järjestäjän ostaessa tuotteita ja palveluja muilta yrityksiltä.

Ennen tutkimuksen aloittamista, on tärkeää perehtyä tulovaikutustutkimuksessa käytettävään menetelmään. Ensimmäinen askel ennen tutkimuksen aloittamista on rajata alue, jota tutkitaan, selvittää käsitteistö sekä kvantifioida matkailu. Kvantifiointi tarkoittaa sitä, että jokin asia ilmoitetaan määränä tai suureena, esimerkiksi matkailun tulovaikutus ilmoitetaan euromääräisesti. Toinen vaihe on kartoittaa matkailijoiden rahankäyttöä. Rahankäyttöä kartoitetaan otannan avulla menoluokittain sekä matkailijaryhmittäin. Tulot jakautuvat eri tavoin eri matkailijaryhmissä, josta johtuen pohjoismaista mallia käyttäessä on tyypillistä kerätä aineistoa matkailijaryhmittäin. (Kauppila 2001, 14-15.) Tässä opinnäytetyössä tulosten kirjaus on tehty kongresseittain ja kulutus osa-alueittain. Otanta kattaa vain osan oikeasta matkailijamäärästä, joten matkailijamenot yleistetään koko matkailijajoukkoon, jolloin saadaan pohjoismaisen mallin avulla mitattu arvio alueen kokousmatkailun välittömästä ja välillisestä matkailutulosta.

Pohjoismaisen mallin käyttämisessä on omat ongelmansa, jotka voidaan jakaa menetelmän soveltamiseen ja tiedonhankintaan. Menetelmän soveltamisen ongelmakohdat keskittyvät keskeisiin käsitteisiin (esimerkiksi matkailu ja matkailija) sekä menoluokkiin. Tiedonhankinnan ongelmakohdat voidaan myös jakaa kahteen osaan, jotka ovat alue- ja yksilötason aineistot. (Kauppila 2001, 15-16.)

Tutkimusta tehdessä aluerajauksessa kannattaa käyttää hallinnollista aluejakoa, sillä Suomessa matkailu- ja muu tilastointi pohjautuu paljolti hallinnollisiin alueyksiköihin. Myöskin hallinnolliset alueet vastaavat oman alueensa elinkeinoelämän kehittämisestä ja tarvitsevat näin ollen tutkimustietoa päätöksenteon helpottamiseksi. Jokaisella hallinnollisella alueella on käytössään oma budjetti, joka mahdollistaa tutkimuksen rahoittamisen. (Kauppila 2001, 16.)

4.4 Kyselytutkimuksen toteutus

Kokousosallistujille tutkimus toteutettiin lomaketutkimuksena, sillä suurien kokousosallistujamäärien vuoksi se on tehokkaampi tapa saada enemmän vastaajia paikan päällä kuin sähköinen kysely. Tutkimuksen toteutustapa hieman vaihteli kokouksittain ja yhdessä kokouspaikan sekä -järjestäjän kanssa sovimme, miten tutkimus toteutetaan. Yhdessä kongressissa olin itse paikalla kertomassa tutkimuksesta ja jaoin kyselylomakkeita sellaisille henkilöille, jotka olivat halukkaita vastaamaan. Samalla pystyin kertomaan, miksi tutkimusta toteutetaan ja vastaamaan heti mahdollisiin kysymyksiin. Kahdessa muussa kongressissa kaikille osallistujille jaettiin lomakkeet valmiiksi kongressin aikana ja kyselyyn sai vastata halutessaan. Lisätietoja tutkimuksesta sai tarvittaessa tietyistä paikasta kokouksen aikana. Täytetyn lomakkeen sai kaikissa kokouksissa palauttaa anonyymisti palautuslaatikkoon.

Tärkeintä tässä tutkimuksessa oli selvittää kokoukseen osallistujan rahankäyttöä ja osallistujan tuomaa tulovaikutusta Kuopiossa kokouksen aikana. Kyselylomakkeen alussa kartoitettiin vastaajan ikä ja sukupuoli ja missä vastaaja majoittui kokouksen aikana. Kyselylomakkeen avulla osallistujan henkilökohtaista kulutusta tutkittiin rahankäytön kohdistumisella eri osa-alueisiin. Osa-alueita olivat majoitus, matkustaminen, ravintolapalvelut, ostokset, aktiviteetit ja muu kulutus. Näin saatiin hieman myös eriteltyä sitä, mihin kokousasiakkaat käyttävät rahaa ja näin ollen mahdollisesti pystytään keskittymään niiden palveluiden kehittämiseen. Toinen selvityskohde oli asiakastyytyväisyys, jossa tyytyväisyys oli jaoteltu seuraaviin osa-alueisiin: kokoustilojen toimivuus, kokoustarjoilut, majoituspalvelut, ravintolapalvelut ja kongressin sisältö. Kyselylomakkeen lopussa pyydettiin antamaan avointa palautetta ja kehitysideoita, joiden avulla edellä mainittuja osa-alueita voisi parantaa.

Tutkimuksen toinen osuus oli järjestäjälle suunnattu kysely. Kyseiseen kyselyyn pääsi vastaamaan sähköisesti kokouksen päätyttyä. Kokousjärjestäjä sai myös mahdollisuuden vastata kyselyyn paikan päällä kokouksessa. Järjestäjän kyselyssä kartoitettiin aluksi perustietoja eli yrityksen toimialaa, kokouspaikkaa, osallistujamäärää ja kokouksen kestoa. Kyselyn avulla haluttiin myös selvittää avoimen kysymyksen ja vaihtoehtojen avulla syitä, miksi järjestäjä oli valinnut juuri kyseisen paikan järjestämälleen kokoukselle. Tulovaikutusta pyrittiin selvittämään jakamalla tulovaikutuksen osa-alueet seuraavasti: majoitus, ravintolapalvelut, kokoustilat, kokoustarjoilut, muut palvelut. Myös samojen osa-alueiden onnistumista selvitettiin. Viimeinen kysymys järjestäjälle suuntautuvassa kyselyssä oli, suositteletko järjestäjä paikkaa muille kokousjärjestäjille. Kyselylomakkeen loppuun järjestäjä sai antaa avointa palautetta ja kehitysideoita.

4.5 Kyselytutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuteen liittyvät kiinteästi käsitteet valideetti ja reliabiliteetti. Valideetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä. Pähkinänkuoressa tällä tarkoitetaan sitä, saadaanko valitulla tutkimusmenetelmällä selvitettyä juuri sitä asiaa, mitä tutkimuksessa on tarkoitus selvittää. Valideetin vuoksi tutkimusmenetelmän valinta on tutkimuksen aloittamisvaiheessa erittäin tärkeä. Reliabiliteetti taas tarkoittaa sitä, saadaanko tutkimustuloksia toistettua. Jos tutkimus tehtäisiin uudestaan, saataisiinko samantyyllisiä vastauksia vai muuttuisivatko tulokset radikaalisti? Määrällisessä tutkimuksessa on tyypillistä, että reliabiliteettia tarkastellaan. (Vehkalahti 2008, 40-42.)

Mikäli tämän opinnäytetyön tutkimus olisi tehty eri tutkimusmenetelmällä, esimerkiksi haastatteluina, tutkimustulokset olisivat voineet olla täysin erilaiset, sillä silloin samanlainen anonyymisti vastaaminen ei olisi onnistunut samalla tavalla kuin lomakekyselyllä tehtäessä. Tutkimuksessa, jossa kyselään ihmisten rahankäyttöä, haastattelututkimus ei olisi mielestäni soveltunut, sillä silloin vastaajat saattavat vääristellä enemmän totuutta kuin silloin, kun saavat anonyymisti vastata. Myös tulovaikutusta tutkittaessa, saadaan luotettavin tutkimustulos, mitä suurempi otanta on, joten kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä ei olisi soveltunut tähän tutkimukseen. Lisäksi asiakastyytyväisyys-kyselyyn tulee usein enemmän realistista palautetta anonyymisti annettaessa kuin silloin kun se pitää antaa suullisesti niin, että tutkija tietää kuka sen antaa. Näin ollen tutkimus päädyttiin tekemään kvantitatiivisena lomaketutkimuksena.

Määrällisen tutkimuksen eettisyyteen liittyviä avainsanoja ovat tutkimusetiikka, piilohavainnointi sekä anonymisointi. Tutkimusetiikalla tarkoitetaan tutkijan ammattietiikkaa, eli hyvää tieteellistä tapaa. Tutkimusetiikka määrittää tutkikseen liittyvät eettiset periaatteet, joita tutkijan on noudatettava tutkimusta tehdessä. Piilohavainnoinnilla tarkoitetaan sitä, että tutkija ei osallistu tutkimuskohteen tapahtumien kulkuun tai havaittavan asian sisältöön. Piilohavainnointi on yksi erikoishavainnoinnin muoto ja esimerkkinä voidaan pitää esimerkiksi mysteryshoppaajaa. Saadut vastaukset kirjataan ylös niin, ettei vastauksista pysty tunnistamaan yksittäistä vastaajaa. Tällöin puhutaan anonymisoinnista. (Vilka 2007, 89-90, 93.)

5 TULOKSET JA PÄÄTELMÄT

Tässä opinnäytetyössä tutkimustuloksia kerättiin kolmessa erikokoisessa ja erityyppisessä kokouksessa. Tutkimuskohteet olivat Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät, Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivät sekä Tradenomikoulutuksen päivät. Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät järjestettiin 21.-22.9.2017. Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivät järjestettiin 28.-29.9.2017. Tradenomikoulutuksen päivät järjestettiin 8.-9.11.2017. Kaikki tutkitut kokoukset kestivät kaksi päivää. Tulokset kokousjärjestäjien ja -osallistujien tulovaikutuksesta on esitetty vuorokausikohtaisesti yhtä osallistujaa kohti. Järjestäjien vastausten perusteella pyritään selvittämään välillistä tulovaikutusta ja osallistujien vastausten perusteella pyritään selvittämään välitöntä tulovaikutusta.

5.1 Kokousjärjestäjien tutkimus

Järjestäjille suunnatun kyselyn tutkimusmenetelmänä käytettiin pohjoismaisen mallin tulomenetelmää. Järjestäjälle suunnattuun kyselyyn vastasi kahden tutkitun kokouksen järjestäjää. Toinen kyselyyn vastannut kokousjärjestäjä oli ilmoittanut kaikki kokousjärjestelyjen kulut kokoustarjoilujen kohtaan. Välitön tulo pystytään laskemaan silti kaikista kolmesta tutkitusta kokouksesta, sillä se koostuu tässä tutkimuksessa lähinnä osallistujien maksamasta osallistumismaksusta. Välillinen tulovaikutus taas pohjautuu vain kyselyyn vastanneiden järjestäjien vastauksiin. Sekä välittömän että välillisen tulovaikutuksen luotettavuus kokousjärjestäjien osalta kärsii vastausten vähyydestä ja epätarkkuudesta johtuen.

5.1.1 Välitön tulo

Kokousjärjestäjät saivat välitöntä tuloa kokousosallistujien osallistumismaksun muodossa kahdessa tutkitussa kongressissa. Kokousjärjestäjien välitöntä tuloa laskettaessa on otettu huomioon kaikkien tutkittujen kokousten osallistujien välitön tulovaikutus. Välitön tulo on näin ollen 124€/vuorokausi. Tätä lukua tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon, että usein vain suuremmissa kongresseissa on osallistumismaksu. Pienemmissä kokouksissa, joita järjestetään useammin, ei useinkaan osallistujilta kerätä osallistumismaksua. Tutkittuja kokouksia olisi pitänyt olla useampi, jotta tutkimuksesta oltaisiin saatu todellinen kuva kokouksien todellisesta välittömästä tulovaikutuksesta.

5.1.2 Välillinen tulovaikutus

Järjestäjän kyselyssä selvitettiin välillistä tulovaikutusta kokousjärjestelyjen osalta eri osa-alueisiin jaoteltuna. Toisesta kokouksesta saatiin vastaus jokaiseen osa-alueeseen, mutta toinen järjestäjä oli vastannut ainoastaan kokoustarjoilujen osalta. Näin ollen voidaan olettaa, että toinen järjestäjä, joka oli vastannut ainoastaan kokoustarjoilujen osalta, ilmoitti todellisuudessa kokonaisuudessaan kaikki kokouskulut, jotka todennäköisesti koostuivat lähinnä kokoustarjoiluista ja kokoustilojen vuokrasta. Tulokset on kirjattu vastausten perusteella. Se, että kokousjärjestäjä on laittanut kaikki kokousjärjestelyjen kulut kokonaisuudessaan kokoustarjoilujen kohtaan, vääristää hieman muista osa-alueista tulevaa todellista tulovaikutusta, mutta kokonaistulovaikutukseen se ei olennaisesti vaikuta.

Vain toinen järjestäjä ilmoitti tulovaikutuksen majoituksen osalta. Järjestäjän ilmoittaman kokonaistulovaikutuksen pohjalta voidaan laskea majoituksen hinta osallistujaa kohti, kun tiedetään kokouksien osallistujamäärä. Järjestäjien ilmoittama välitön tulovaikutus majoituksen osalta on noin 31€/henkilö. Tämä tulovaikutus kuulostaa pieneltä, mutta tulovaikutus on saatu molempien järjestäjien vastausten perusteella jaettuna molempien kokousten osallistujamäärällä, jolloin kyseinen tulovaikutus käsittää myös kotona ja muualla kuin hotellissa majoittuneet osallistujat. Huomioon tulee myös ottaa, että toisessa kokouksessa järjestäjä ei maksanut osallistujien majoitusta.

Kokoustarjoilujen osalta myös toinen järjestäjä oli vastannut. Hänen ilmoittama tulovaikutus kokoustarjoilujen osalta oli 38€/vuorokausi. Toinen järjestäjä, joka oli jaotellut tulovaikutuksen eri osa-alueisiin, ilmoitti kokoustarjoilujen summaksi 15€/vuorokausi. Näin ollen tutkimuksesta saadun kokoustarjoilujen tulovaikutus osallistujaa kohti on arviolta 21€/vuorokausi. Tässä tulovaikutuksessa tulee ottaa huomioon, että siihen osittain lukeutuu toisen kokousjärjestäjän tulovaikutus muistakin kokousjärjestelyn osa-alueista.

Ravintolapalveluiden välillinen tulovaikutus osallistujaa kohti on 21€/vuorokausi. Kokoustilojen tulovaikutus osallistujaa kohti on 5€/vuorokausi. Muiden palveluiden osalta tulovaikutus on 17€/vuorokausi.

Kokonaistulovaikutus kokouksessa, jossa järjestäjä oli jaotellut menot eri osa-alueisiin, oli 95€/vuorokausi osallistujaa kohden. Kokouksessa, jossa oli ilmoitettu menot ainoastaan kokoustarjoiluihin, vastaava kokonaistulovaikutus oli 38€/vuorokausi. Keskimääräinen järjestäjän tuottama välillinen tulovaikutus on näin ollen arviolta 95€/vuorokausi. Suurempi tulovaikutus toisessa kokouksessa johtuu siitä, että tässä kokouksessa osallistujille oli järjestetty iltaohjelmaa ruokailuineen. Lisäksi tässä kokouksessa järjestäjä hoiti majoituspuolen. Kokousjärjestäjien tuottamaa välillistä tulovaikutusta ei pystytä yleistämään, pienen otannan vuoksi. Tulovaikutuksilla näissä kokouksissa oli suhteellisen suuri hajonta, jolloin tutkimuskohteita pitäisi olla enemmän, jotta pystyttäisiin laskemaan tarkempi tulovaikutus. Tutkimuksesta käy kuitenkin ilmi, että suuremmassa kongressissa on suurempi tulovaikutus, jota voisi mahdollisesti käyttää hypoteesina mahdollisissa tulevilla jatkotutkimuksissa.

Taulukko 1: Kokousjärjestäjien vuorokausikohtainen välillinen tulovaikutus osallistujaa kohti

Välillinen tulovaikutus	€
Majoitus	31 €
Ravintolapalvelut	21 €
Kokoustilat	5 €
Kokoustarjoilut	21 €
Muut palvelut	17 €
Yhteensä	95 €

5.1.3 Kokouspaikan valintaan vaikuttaneet tekijät

Molemmat järjestäjät vastasivat kokouspaikan valintaan vaikuttaneita syitä selvittävään osioon. As-teikko tässä osiossa oli yhdestä viiteen, jossa 1 tarkoitti ei lainkaan vaikuttanut ja 5 ratkaisevaa tekijää. Tärkein kokouspaikan valintaan vaikuttanut tekijä molemmilla järjestäjillä oli toimivat kokous- ja

kongressitilat. Seuraavaksi tärkeimmät tekijät kokouspaikkaa valitessa olivat sopiva ajallinen etäisyys yrityksen sijaintiin nähden, viihtyisä kokousmiljö, hyvät majoituspalvelut ja ravintolapalvelut sekä hintataso.

Koska vastaajia tässä kyselyssä oli vain kaksi, tulee ottaa huomioon luotettavuus. Otanta tutkimuksessa on pieni, joten edellä ilmi tulleiden kokouspaikan valintaan vaikuttaneiden tekijöiden tärkeyttä kaikille kokousjärjestäjille ei voida yleistää. Myöskään reliabiliteetti ei tässä osiossa ole hyvä. Kokousjärjestäjät olivat monessa kohdassa eri mieltä. Suurin ero vastauksissa oli virkistys- ja oheispalveluiden osalta, jonka toinen järjestäjä ilmoitti ratkaisevaksi tekijäksi ja toisella kyseiset palvelut eivät lainkaan vaikuttaneet paikan valintaan. Myös laadukkaiden ravintola- ja majoituspalveluiden sekä sopivan ajallisen etäisyyden vaikuttaminen paikan valinnassa jakoi mielipiteet, joskaan ei yhtä suuresti kuin virkistys- ja oheispalveluiden tärkeys.

Taulukko 2: Kokouspaikan valintaan vaikuttaneet tekijät. Asteikko 1-5.

	Keskiarvo
Sopiva ajallinen etäisyys yrityksen sijaintiin nähden	4
Viihtyisä kokousmiljö	4
Toimivat kokous- ja kongressitilat	4,5
Hyvät majoituspalvelut	4
Laadukkaat ravintolapalvelut	4
Virkistys- ja oheispalvelut	3
Hintataso	4
Mahdollisuus varata kaikki kokouspalvelut samasta paikasta	3
Muu tekijä, mikä	4

5.1.4 Tyytyväisyys kokousjärjestelyihin

Tyytyväisyyttä kokousjärjestelyihin tutkittiin seuraavien osa-alueiden perusteella: kokoustilat, kokoustarjoilut, majoitusjärjestelyt, ruokailut, oheispalvelut sekä kokonaisarvio. Tässäkin osiossa asteikko oli yhdestä viiteen, jossa 1 tarkoitti erittäin huonosti sujunutta ja 5 erittäin hyvin sujunutta. Kokonaisuudessaan molemmat kokousjärjestäjät olivat tyytyväisiä kokousjärjestelyihin. Järjestäjien vastaukset eivät eronneet juurikaan toisistaan.

Molemmat kokousjärjestäjät suosittelisivat valitsemaansa kokouspaikkaa muille kokousjärjestäjille. Tämä on erittäin tärkeää kokousmatkailussa, sillä onnistuneet kokousjärjestelyt kehittävät kokousmatkailua oikeaan suuntaan. Hyvät puitteet ovat ensisijaisen tärkeää kokouspaikkaa valitessa. Tärkeää kokouspaikkaa valitessa ovat myös vetovoimatekijät, joita Kuopiolla on, kun tarkastellaan juuri kotimaista kokousmatkailua. Kuopio on Suomen mittakaavassa keskeisellä paikalla, jonne on helppo matkustaa Suomen sisältä lähestulkoon joka paikasta. Lisäksi Kuopion luonnonläheisyys on ehdoton vetovoimatekijä. Toinen kokousjärjestäjä antoi palautetta kokouspaikan tekniikan toimimattomuudesta. Tämä on ehdoton kehityskohta, sillä tekniikan toimimattomuus on suuri heikkous.

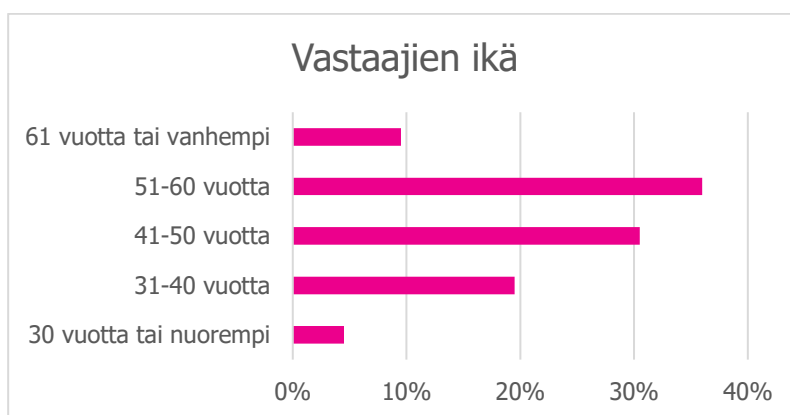
Taulukko 3: Kokousjärjestelyiden onnistuminen eri osa-alueissa. Asteikko 1-5.

	Keskiarvo
Kokoustilat	4
Kokoustarjoilut	4,5
Majoitusjärjestelyt	4,5
Ruokailut	4
Oheispalvelut	4
Kokonaisarvio	4
Yhteensä	4,2

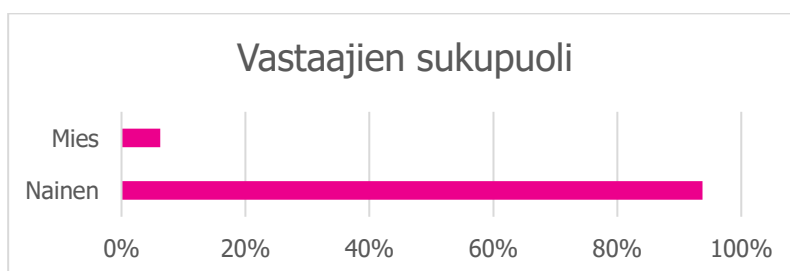
5.2 Kokousosallistujien tutkimus

Osallistujien kyselyyn vastanneista suurin osa oli iältään 51-60 vuotiaita (36%) ja toiseksi suurin osa oli 41-50 vuotiaita (31%). Vähiten vastaajia oli alle 30 vuotiaiden joukosta (5%) ja yli 61 vuotiaiden joukosta (10%). Vastaajista 94% oli naisia ja 6% miehiä.

Kuvio 3: Vastaajien ikä

Kuvio 4: Vastaajien sukupuoli

Valtakunnallisilla seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivillä oli 350 osallistujaa, joista 129 henkilöä vastasi kyselyyn (vastausprosentti: 37%). Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivillä oli 46 osallistujaa, joista 23 henkilöä vastasi kyselyyn (vastausprosentti: 50%). Tradenomikoulutuksen päivillä oli 130 osallistujaa, joista 48 henkilöä vastasi kyselyyn (vastausprosentti: 37%). Keskimääräinen vastausprosentti kaikista kokouksista oli näin ollen 38%. Kokonaisuudessaan tutkimuksesta on saatu suhteellisen hyvä otanta vastausten suhteen, sillä esimerkiksi Visit Finlandin tekemässä Delegaattitutkimuksessa vuodelta 2016 saadut päätelmät perustuvat kokonaisuotantaan, joka on 33% kaikista osallistujista. Toki kyseisessä Delegaattitutkimuksessa on tutkimusta tehty paljon useammassa kongressissa kuin tässä opinnäytetyössä.

Tulovaikutuksen suuruutta selvittäessä, puhutaan vuorokausikohtaisesta tulovaikutuksesta osallistujaa kohti. Näin ollen saadaan keskenään vertailukelpoisia lukuja.

Taulukko 4: Osallistujat ja vastaukset kokouksittain.

	Kokous	Osallistujat	Vastaukset	Vastausprosentti
1	Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät	350	129	37%
2	Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivät	46	23	50%
3	Tradenomikoulutuksen päivät	130	48	37%
4	Yhteensä	526	200	38%

5.2.1 Valtakunnallisten seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät

Valtakunnallisten seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivien osallistujista 37% vastasi kyselyyn. Neuvottelupäivien osallistumismaksu oli 270€/henkilö, eli 135€/vuorokausi. Osallistumismaksuun sisältyi kongressin ohjelmassa mainitut ateriat, mutta ei majoitusta. Lähestulkoon kukaan vastaajista ei ollut merkinnyt kyselyyn osallistumismaksua, mutta se on otettu huomioon tämän kongressin kokonaistulovaikutuksessa.

Neuvottelupäivien osallistujien matkustamisen maksoi suurimmalla osalla työnantaja. Tutkimuksesta käy ilmi, että kyselyyn vastanneiden tulovaikutus matkustamisen osalta oli 17€/vuorokausi. Luultavasti tämä luku on alakanttiin arvioitu, koska kyselyyn vastanneilla ei ollut varmaa tietoa matkustamiseen kuluneesta rahamäärästä ja monet vastaajat olivat sen vuoksi jättäneet kohdan tyhjäksi. Tätä lukua voidaan kuitenkin pitää pohja-arvona, jolloin tulee muistaa, että luultavasti tulovaikutus matkustamisen osalta on kuitenkin suurempi.

Neuvottelupäivien järjestäjä oli varannut majoituskiintiön Kuopion Cumulus-hotelleista, joissa majoitus maksoi 97€/yö 1hh, ja 110€/yö 2hh. Vastaajista 81% majoittui hotellissa, keskimäärin 1,59 yötä/henkilö. Vastausten perusteella majoituksen tulovaikutus oli 46€/vuorokausi, mutta osa vastaajista ei tiennyt majoituksen hintaa. Todennäköisesti hotellissa majoittuvista kokousohallistujista suurin osa majoittui majoituskiintiöhinnalla, jolloin osallistujien arvio majoituksen tuomasta tulovaikutuksesta on suhteellisen lähellä oikeaa tulovaikutusta, jos oletetaan, että suurin osa majoittui kahden hengen huoneessa.

Ravintolakulutuksen tulovaikutukseksi tutkimustulosten pohjalta tuli noin 13€/vuorokausi. Kongressissa tarjottiin ruuat, jolloin osallistujat eivät välttämättä käyttäneet rahaa ravintolapalveluihin kongressin aikana omalla vapaa-ajallaan paljoakaan. Neuvottelupäivien ohjelma oli hyvinkin tiivis, sillä ensimmäinen päivä alkoi klo 9.00 ja kesti pitkälle iltaan asti illallisen merkeissä. Toisena päivänä ohjelma kesti klo 8.30-15.00, jonka jälkeen oletettavasti suurin osa osallistujista lähti suoraan kotiin, eivätkä näin ollen jääneet Kuopioon.

Kyselyyn vastanneista osallistujista ostoksiin käytti rahaa 22€/vuorokausi, aktiviteetteihin 1€/vuorokausi ja muuhun 2€/vuorokausi. Ostoksiin käytetty rahasumma on suhteellisen suuri, kun otetaan

huomioon se, että kongressi kesti kaksi päivää ja ohjelma oli hyvinkin tiivis, jolloin vapaa-aikaa ei juurikaan jäänyt. Aktiviteettien ja muun osalta tulovaikutus on pienehkö.

Näin ollen arvio Valtakunnallisten seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivien välittömästä tulovaikutuksesta kaikkien osa-alueiden osalta olisi arviolta 102€/vuorokausi. Jos tähän tulovaikutukseen lisätään vielä osallistumismaksu 135€/vuorokausi, saadaan osallistujien kokonaistulovaikutukseksi noin 237€/vuorokausi. Näitä lukuja on hyvä tulkita luotettavuuden kannalta realistisesti, sillä osallistujat olivat jättäneet vastaamatta majoituksen sekä matkustamisen kohtaan, sillä heillä ei ollut tarkkaa tietoa hinnasta. Tämä tulovaikutus on laskettu osallistujien ilmoittamien tietojen mukaan. Tästä voidaan päätellä, että Valtakunnallisten seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivien osallistujien todellinen välitön tulovaikutus voi olla suurempi.

Taulukko 5: Valtakunnallisilta seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäiviltä saatu vuorokausikohtainen tulovaikutus henkilöä kohti.

Tulovaikutus (vastaajia 129)	€
Matkustaminen	17 €
Majoitus	46 €
Ravintola	13 €
Ostokset	22 €
Aktiviteetit	1 €
Muu	2 €
Yhteensä	102 €
Osallistumismaksu	135 €
Yhteensä	237 €

5.2.2 Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivät

Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivien osallistujista 50% vastasi kyselyyn. Tämä konferenssi oli pieni verrattuna kahteen muuhun tutkittuun kokoukseen, sillä tässä konferenssissa oli 46 osallistujaa. Koska tämän opinnäytetyön tarkoituksena on saada mahdollisimman todellinen kuva kokousmatkailun tulovaikutuksesta, on tärkeää, että on tutkittu myös pienempiä kokouksia. Suurin osa Kuopiossakin järjestettävistä kokouksista on pienempiä kuin esimerkiksi Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät tai Tradenomikoulutuksen päivät. Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivillä ei tiettävästi ollut osallistumismaksua.

Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivillä kyselyyn vastanneiden ilmoittama matkustamisen tulovaikutus on 23€/vuorokausi. Tämä luku on karkea arvio, sillä työnantaja maksaa usein osallistujien matkustamisen ja todellisuudessa tulovaikutus matkustamisen kannalta voi olla suurempi. Tosin tässä tulee ottaa huomioon se, että osa osallistujista tulee oletettavasti lähiseudulta, jolloin matkustaminen on edullisempaa.

Tutkimustulosten mukaan, konferenssin osallistujista 65% majoittui hotellissa. Majoitusaika hotellissa oli keskimäärin 1,42 yötä/henkilö ja majoituksen tuottama tulovaikutus oli noin 50€/vuorokausi. Kuten Valtakunnallisissa seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivilläkin, työnantaja maksoi osallistujien majoituksen, jolloin osallistujat olivat osittain jättäneet vastaamatta majoituskohtaan ja

näin ollen majoituksen todellinen tulovaikutus voi olla suurempikin. Osallistujilla on luultavasti ollut käytössään majoituksessa yrityssovimushinta tai neuvottelupäivien kiintiöhinta.

Kyselyyn vastanneiden tulovaikutus ravintolapalveluihin oli noin 8€/henkilö. Ostoksiin vastaajat käyttivät noin 16€/vuorokausi ja muuhun 16€/vuorokausi. Aktiviteetteja osallistujat taas eivät juurikaan käyttäneet konferenssin aikana, sillä vastauksista käy ilmi, että kyselyyn vastanneet kuluttivat aktiviteetteihin alle 1€/vuorokausi.

Konferenssista saatujen vastausten perusteella voidaan laskea arvio kokonaistulovaikutuksesta, joka on kaikista osa-alueista noin 113€/vuorokausi. Lukua tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon, että majoituksen, matkustamisen ja ravintolapalveluiden osalta työnantaja hoiti maksun, joten osa vastaajista oli jättänyt vastaamatta kyseisiin kohtiin.

Taulukko 6: Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäiviltä saatu vuorokausikohtainen tulovaikutus henkilöä kohti.

Tulovaikutus (Vastaajia 23)	€
Matkustaminen	23 €
Majoitus	50 €
Ravintola	8 €
Ostokset	16 €
Aktiviteetit	0 €
Muu	16 €
Yhteensä	113 €

5.2.3 Tradenomikoulutuksen päivät

Tradenomikoulutuksen päivien osallistujista 37% vastasi kyselyyn, eli otanta oli saman suuruinen kuin Valtakunnallisissa seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivillä. Tradenomikoulutuksen päivien osallistumismaksu oli 280€/henkilö, eli 140€/vuorokausi. Tähän hintaan kuului yhden yön majoitus hotellissa sekä kongressiohjelmaan sisältyneet ruuat. Savonia-ammattikorkeakoulun henkilökunnan osallistuminen oli ilmaista, sillä Tradenomikoulutuksen päivät järjestettiin Savonian toimesta. Tarkkaa tietoa ei tässä tutkimuksessa ole siitä, kuinka monta Savonian henkilökuntaan kuuluvaa osallistui Tradenomikoulutuksen päville. Tässä tutkimuksessa oletetaan, että kotoa käsin kongressissa käyvät kongressiosallistujat (17%) ovat Savonia-ammattikorkeakoulun henkilökuntaa. Tästä voidaan päätellä, että osallistumismaksu jokaista osallistujaa kohden on näin ollen noin 116€/vuorokausi.

Kongressista saaduista tutkimustuloksista käy ilmi, että matkustamisen tulovaikutus on noin 38€/vuorokausi. Tämä arvio on näin ollen hieman suurempi kuin kahdessa muussa kokouksessa, jossa tutkimusta tehtiin. Tradenomikoulutuksen päville osallistujia tuli ympäri Suomea, suurimmaksi osaksi Etelä-Suomesta. Voidaan arvioida, että suurin osa matkusti junalla tai lentokoneella, josta johtuen tutkimuksesta saatiin suurempi tulovaikutus kuin muissa tutkituissa kokouksissa.

Kyselyyn vastanneista 75% majoitui hotellissa, keskimäärin 1,29 yötä/osallistujaa. Kongressin järjestäjä maksoi osallistujien majoituksen. Näin ollen järjestäjältä on saatu tarkka tulovaikutus majoituk-

sen osalta, joka oli 42€/vuorokausi. Yhden yön majoitus kuului neuvottelupäivien osallistumismaksuun. Osallistujat olivat kuitenkin arvioineet majoituksen hintaa, ja osallistujien vastausten perusteella majoituksen tulovaikutus oli 65€/vuorokausi. Tämä selittyy sillä, että osa osallistujista majoittui kaksi yötä, jolloin toinen yö ei sisällynyt osallistumismaksuun. Näin ollen, osallistujien ilmoittama majoituksen hinta on otettu huomioon tulovaikutuksessa osallistumismaksun lisäksi, sillä osallistumismaksuun kuului vain yhden yön majoitus.

Tradenomikoulutuksen päivien osallistujat käyttivät ravintolapalveluihin vastausten perusteella noin 10€/vuorokausi. Luultavasti tämä summa pitää kohtalaisen hyvin paikkaansa, sillä kongressin aikataulu oli hyvinkin tiivis, joten vapaa-aikaa ei juurikaan jäänyt. Lisäksi ruuat sisältyivät kongressin osallistumismaksuun molempina päivinä (ensimmäisenä päivänä lounas ja illallinen, ja toisena päivänä lounas, jonka jälkeen päivät päättyivät klo 13).

Aikataulu oli Tradenomikoulutuksen päivillä erittäin tiukka, joten osallistujat eivät luultavasti tästä syystä ehtineet juurikaan käyttää rahaa ostoksiin, aktiviteetteihin tai muuhun. Tulovaikutus näissä osa-alueissa on pienempi kuin kahdessa muussa tutkitussa kokouksessa. Osallistujien vastausten perusteella ostoksiin käytettiin noin 6€/vuorokausi ja muuhun 3€/vuorokausi. Aktiviteetteihin kulutettiin tässäkin kokouksessa todella vähän, alle 1€/vuorokausi.

Vastausten perusteella Tradenomikoulutuksen päivien kokonaistulovaikutus osallistujien osalta on noin 122€/vuorokausi. Tässä summassa on otettu huomioon vain osallistujien ilmoittama tulovaikutus. Toisaalta, kuten jo aikaisemmin todettiin, yhden yön majoitus kuului osallistumismaksuun. Näin ollen, jos osallistujien ilmoittamaa tulovaikutusta majoituksesta ei oteta huomioon vaan korvataan se osallistumismaksulla, saadaan kokonaistulovaikutukseksi 173€/vuorokausi. Kun tähän lukuun lisätään vielä vastaajilta saatu arvio majoitukseen kuluneesta rahamäärästä, saadaan osallistujan tulovaikutukseksi 238€/vuorokausi. Tässä tutkimuksessa otetaan huomioon tämä tulovaikutus, sillä sen oletetaan olevan lähinnä todellista tulovaikutusta.

Taulukko 7: Tradenomikoulutuksen päiviltä saatu vuorokausikohtainen tulovaikutus henkilöä kohti.

Tulovaikutus (Vastaajia 48)	€
Matkustaminen	38 €
Majoitus	65 €
Ravintolapalvelut	10 €
Ostokset	6 €
Aktiviteetit	0 €
Muu	3 €
Yhteensä	122 €
Osallistumismaksu	116 €
Yhteensä	238 €

5.2.4 Välitön tulovaikutus

Osallistumismaksu kaikissa tutkituissa kokouksissa oli keskimäärin 124€/vuorokausi. Välitön tulovaikutus matkustamisen osalta on arviolta 22€/vuorokausi. Osallistujista 78% majoittui kokouksen aikana hotellissa keskimäärin 1,51 yötä/osallistujaa. Majoituksen osalta välitön tulovaikutus on arviolta 50€/vuorokausi. Tradenomikoulutuksen päivillä yhden yön majoitus kuului osallistumismaksuun,

mutta osallistujien ilmoittama majoitukseen kulunut rahamäärä on otettu huomioon tuloksissa, sillä päivien osallistujista noin 30% majoittui kaksi yötä. Lisäksi, koska majoitus yhdeltä yöltä on kuulunut osallistumismaksuun, osallistujat eivät välttämättä ole tienneet sen hintaa ja eivätkä näin ollen mahdollisesti ole myöskään ilmoittaneet sitä kyselylomakkeeseen. Toisaalta tämäkin on mahdollista, jolloin majoituksen todellinen tulovaikutus on vääristynyt tässä tutkimuksessa. Tulokset on kirjattu vastausten perusteella.

Ravintolapalveluihin kokousosallistujat käyttivät noin 12€/vuorokausi. Ostoksista tullut välitön tulovaikutus on noin 18€/vuorokausi. Kokousosallistujat eivät juurikaan käyttäneet aktiviteetteja. Aktiviteettien osalta tulovaikutus on noin 1€/vuorokausi. Muuhun kokousosallistujat käyttivät arviolta 4€/vuorokausi.

Näiden osa-alueiden pohjalta on pystytty laskemaan kokousosallistujien välitön kokonaistulovaikutus. Kokousosallistujan tulovaikutus on arviolta 209€/vuorokausi. Tässä tulee kuitenkin ottaa huomioon se, että tämä tulovaikutus on suurimmaksi osaksi osallistujan yrityksen maksama. Karkeasti ajateltuna kokousosallistuja usein maksaa itse mahdolliset ostokset, aktiviteetit ja muut palvelut tai tavarat, sekä välillä ravintolapalvelut. Näin ollen voidaan sanoa, että itse osallistujan tuottama tulovaikutus on noin 23€/vuorokausi tai 35€/vuorokausi, mikäli osallistuja maksaa itse ravintolapalveluista. Joka tapauksessa, ilman kokousosallistujaa raha ei liikkuisi. Näin ollen on hyvä puhua tulovaikutuksesta, joka osallistujan osallistumisesta kokoukseen tulee.

Taulukko 8: Keskiarvo kaikkien tutkittujen kokousten osallistujien vuorokausikohtaisesta tulovaikutuksesta henkilöä kohti.

Tulovaikutus (vastaajia 200)	€
Matkustaminen	22 €
Majoitus	50 €
Osallistumismaksu	124 €
Ravintolapalvelut	12 €
Ostokset	18 €
Aktiviteetit	1 €
Muu	4 €
Yhteensä	209 €

Eri kokouksista saadut tulovaikutukset eivät pääpiirteittäin eroa radikaalisti toisistaan. Suurimmat erot kaikkien tutkittujen kokousten tuloksissa näkyvät matkustamisen ja ostosten osa-alueissa. Kun puhutaan saaduista tuloksista kokouksittain, hajonta matkustamisessa vuorokausikohtaisesti oli 17€-38€. Ostosten kohdalla hajonta oli vuorokaudessa 6€-22€ välillä. Myös osallistumismaksun hajonta on suuri, sillä yhdessä tutkitussa kokouksessa ei ollut ollenkaan osallistumismaksua.

Valtakunnallisten seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivien ja Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien osallistujien majoitukseen kuluttama rahamäärä oli jotakuinkin saman suuruinen (50€/vuorokausi ja 46€/vuorokausi). Majoituksen osalta Tradenomikoulutuksen päi-

villä oli suurempi tulovaikutus (65€/vuorokausi). Tästä voidaan päätellä, että joko Tradenomikoulutuksen päivien osallistujat ovat mahdollisesti arvioineet majoituksen hinnan yläkanttiin tai kahden muun kokouksen osallistujat ovat arvioineet hinnan alakanttiin.

Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivillä osallistujat olivat käyttäneet enemmän rahaa muuhun, määrittelemättömään osa-alueeseen, arviolta 16€/vuorokausi. Muissa kokouksissa muuhun oli käytetty vuorokaudessa pari euroa osallistujaa kohti. Suurempia johdopäätöksiä tästä ei voi tehdä.

Kun tutkimustuloksia tarkastellaan ilman osallistumismaksua, joka aiheuttaa suurimman hajonnan eri kokouksista saaduissa tuloksissa, nähdään selkeä viitekehys tulovaikutuksen suuruudessa. Tulovaikutuksen hajonta kongresseittain ilman osallistumismaksua on 102€-122€. Näitä kolmea tutkittua kongressia yhdistää ainoastaan sama kesto (2 päivää). Tutkitut kokoukset kuitenkin eroavat muun muassa ammatillisesti, sisällöllisesti sekä osallistujamääriltään radikaalisti toisistaan. Tästä voidaan päätellä, että tutkimuksesta saatuja tuloksia voi jonkin verran yleistää, vaikkakin jatkotutkimus aiheesta on tarpeellinen.

Taulukko 9: Yhteenveto kaikkien tutkittujen kokousten vuorokausikohtaisesta tulovaikutuksesta henkilöä kohti. Kokous 1: Valtakunnalliset seurakuntien varhaiskasvatuksen neuvottelupäivät, Kokous 2: Lastenpsykiatrian professoreiden, ylilääkärien ja ylihoitajien neuvottelupäivät ja Kokous 3: Tradenomikoulutuksen päivät.

Tulovaikutus	Kokous 1	Kokous 2	Kokous 3
Matkustaminen	17 €	23 €	38 €
Majoitus	46 €	50 €	65 €
Osallistumismaksu	135 €	0 €	116 €
Ravintolapalvelut	13 €	8 €	10 €
Ostokset	22 €	16 €	6 €
Aktiviteetit	1 €	0 €	0 €
Muu	2 €	16 €	3 €
Yhteensä	237 €	113 €	238 €

5.2.5 Kotimaisen ja kansainvälisen kokousmatkailun vertailu

Opinnäytetyön tutkimusosuus tukee sitä, että kokousmatkailu on merkittävä osa matkailua. Vaikka Suomessa on perehdytty tutkimaan ainoastaan kansainvälistä kokousmatkailua tulonäkökulmasta, todistaa tämä tutkimus sen, että myös kotimainen kokousmatkailu on merkittävä bisnes. Kansainvälinen kongressidelegaatti käyttää kongressiin osallistuessaan noin 248€/vuorokausi (matkat mukaan luettuna 342€/vuorokausi) ja kotimainen kokousosallistuja käyttää noin 209€/vuorokausi. Ero tulovaikutuksessa on toki suuri, mutta tulee ottaa huomioon, että Suomessa kotimaista kokousmatkailua tapahtuu paljon enemmän kuin kansainvälistä kokousmatkailua.

Mönkkösen (2016) mukaan vuonna 2015 Kuopiossa vieraili noin 45 468 kokousvierasta, joista 30% tuli Pohjois-Savon ulkopuolelta (13 694 henkilöä). Kansainvälisiä kongressivieraita oli kyseisenä vuonna arviolta 7,5% (3418 henkilöä). Näin ollen kotimaisia kokousosallistujia on paljon enemmän.

Mönkkönen (2016) tutki ainoastaan Pohjois-Savosta ja sen ulkopuolelta tulevia kokousmatkailijamääriä. Pohjois-Savo alueena on suuri, jonka keskuskaupunki on Kuopio. Pohjois-Savo kuitenkin rajautuu etelässä Varkauteen ja pohjoisessa Iisalmeen, joten se käsittää pituussuunnassa lähes 170 kilometrin alueen (Pohjois-Savon Liitto). Suuren alueen vuoksi, on hyvä ottaa huomioon se, että todennäköisesti myös osa Pohjois-Savon sisäpuolelta tulevista kokousmatkailijoista oleskeli Kuopiossa koko kongressin ajan. Tästä johtopäätöksenä voidaan esittää karkea arvio kotimaisen kokousmatkailijan välittömästä ja järjestäjän välillisestä tulovaikutuksesta. Tutkimuksen perusteella kokousosallistujien välitön kokonaistulovaikutus Kuopiossa on arviolta 9,5 miljoonaa euroa vuodessa ja kokousjärjestäjien tuottama välillinen kokonaistulovaikutus on noin 4,5 miljoonaa euroa vuodessa (kaikkien yli 50 hengen kokouksiin osallistujat kerrottuna tulovaikutuksella). Tässä huomioon otettavaa on kuitenkin se, että tutkimusta tehtiin vain kahden päivän kokouksissa, jolloin majoittuvia asiakkaita on erittäin todennäköisesti enemmän kuin yhden päivän kokouksissa. Useamman päivän kokouksiin tulevat kokousasiakkaat todennäköisesti tuottavat suuremman tulovaikutuksen alueelle kuin päiväkokoukseen osallistuvat.

Kun kotimaisen kokousosallistujan ja kansainvälisen kongressidelegaatin kulutusta vertaillaan eri osa-alueiden kautta, voidaan tehdä päätelmiä. Kansainväliset kongressidelegaatit käyttävät kokouskaupunkiin matkustamiseen paljon enemmän rahaa kuin kotimaiset kokousosallistujat. Delegaattitutkimuksesta (2016) käy ilmi, että kansainvälinen kongressidelegaatti käyttää matkustamiseen 94€/vuorokausi (Visit Finland 2017). Tämän tutkimuksen perusteella on arvioitu, että kotimainen kokousasiakas käyttää 22€/vuorokausi matkustamiseen. Tämä tulos oli odotettavissa, sillä maan sisällä matkustaminen on reilusti edullisempaa kuin ulkomaille matkustaminen.

Kansainvälisten kongressien osallistujista 79% (ulkomaisista kongressidelegaaateista noin 90%) majoittui hotellissa tai hostellissa. Kongressien kesto oli keskimäärin 3,5päivää ja kongressiosallistujat viipyivät Suomessa keskimäärin 5,4 vuorokautta. Tutkimus osoittaa myös, että kongressidelegaatit käyttivät 74€/vuorokausi majoitukseen. (Visit Finland 2017.) Tämän opinnäytetyön tutkimuksesta käy ilmi, että kotimaisista kokousosallistujista 78% majoittuu hotellissa. Keskimääräinen majoitusaika on 1,51 yötä/osallistuja, kun tutkimusta tehtiin ainoastaan kahden päivän kokouksissa. Arviolta kotimainen kokousosallistuja käyttää 50€/vuorokausi majoitukseen. Tutkimustulosten vertailussa näkee sen, että kansainvälisten kongressien osallistuja maksaa enemmän majoituksesta. Lisäksi kansainvälisiin kongresseihin osallistuva henkilö majoittuu pidempään kongressin vuoksi verrattuna kotimaiseen kokousosallistujaan. Näin ollen kansainvälisen kongressidelegaatin pidemmän viipymän vuoksi, tulovaikutus on suurempi. Saatu tutkimustulos vastaa näin ollen hypoteesia.

Delegaattitutkimuksessa (2016) ei oltu tutkittu ravintolakulutusta, joten vertailukohtaa kyseiseen osa-alueeseen ei ole. Ostosten osalta, kotimaiseen kokoukseen osallistuva käytti tutkimuksen mukaan arviolta 18€/vuorokausi. Kansainväliseen kongressiin osallistuva käyttää ostoksiin arviolta 22€/vuorokausi (Visit Finland 2017.) Näin ollen osallistujan rahankulutus ostoksiin pyörii melkein samoissa lukemissa kansainvälisissä ja kotimaisissa kokouksissa.

Aktiviteettien tuomaa tulovaikutusta ei myöskään tutkittu Delegaattitutkimuksessa (2016), mutta tutkimuskohteena oli ajanviete/huvittelu, johon osallistujat olivat ilmoittaneet kuluttavansa 12€/vuorokausi (Visit Finland 2017). Kotimaisen kokousmatkailun tutkimuksessa osallistujat ilmoittivat käyttävänsä noin 1€/vuorokausi aktiviteetteihin. Nämä luvut eivät ole suoraan verrannollisia, sillä ajanviettoon ja huvitteluun kuuluu paljon reilummin osa-alueita kuin pelkkään aktiviteetti-kohtaan. Tekevässä tutkimuksessa olisi voitu selvittää myös ajanviettoon ja huvitteluun kulunutta rahamäärää pelkkien aktiviteettien sijasta. Näin tutkimustuloksia olisi ollut helpompi vertailla keskenään.

Kotimaisten kokousten osallistujat ilmoittivat tässä tutkimuksessa käyttäneensä muuhun määrittelmättömään asiaan keskimäärin 4€/vuorokausi. Delegaattitutkimukseen (2016) osallistuneet ovat ilmoittaneet muuhun kuluneen 16€/vuorokausi (Visit Finland 2017). Tästä ei sen enempää voida tehdä johtopäätöksiä, sillä muuhun kuluva rahamäärä ei ole millään tavalla määritelty.

5.2.6 Asiakastyytyväisyys

Tämän opinnäytetyön yhtenä osana tutkittiin myös hieman asiakastyytyväisyyttä, jotta kokousjärjestäjät ja Kuopio Convention Bureaun yhteistyökumppanit hyötyisivät hieman enemmän tästä tutkimuksesta. Asiakastyytyväisyyttä selvittävässä osiossa oli käytössä asteikko 1-5, jossa yksi tarkoitti erittäin huonosti sujunutta ja viisi erittäin hyvin sujunutta.

Keskiarvo asiakastyytyväisyydessä oli numeerisesti 4,1 kaikista osa-alueista, joista tyytyväisyyttä tutkittiin. Tutkimustulosten perusteella, osallistujat olivat eniten tyytyväisiä kokouksen aikana majoituspalveluihin (keskiarvo: 4,3). Eniten kehitettävää osallistujien mielestä oli kokoustilojen toimivuudessa (keskiarvo: 4,0). Muut osa-alueet olivat keskiarvoltaan 4,1. Asiakastyytyväisyystulokset olivat kuitenkin kaikissa tutkituissa kokouksissa suhteellisen hyvät, eikä kehitettävää ole paljoa. Avoimessa palautteessa tuli hieman joitakin kehityskohtia ilmi ja nämä tiedot on välitetty eteenpäin kokousjärjestäjille.

Taulukko 10: Asiakastyytyväisyys-tulokset tutkituista kokouksista. Asteikko 1-5.

	Keskiarvo
Kokoustilojen toimivuus	4,0
Kokoustarjoilut	4,1
Majoituspalvelut	4,3
Ravintolapalvelut	4,1
Kongressin sisältö	4,1
Yhteensä	4,1

5.3 Kehittäminen ja mahdolliset jatkotutkimuskohteet

Tutkimuksen toteutus oli haastavaa, johtuen osittain siitä, että tämä opinnäytetyö on tehty yksin. Tulevissa vastaavanlaisissa tutkimuksissa olisi hyvä, mikäli tekijöitä olisi useampi. Opinnäytetyön aihe on niin laaja, että tutkimuksesta olisi varmasti saatu paremmin tuloksia ja se olisi myös palvelut tarkoitustaan paremmin, jos tekijöitä olisi ollut useampi. Näin ollen tutkimuksella olisi myös enemmän uutuusarvoa toimeksiantajalle.

Tämän opinnäytetyön osalta oli hieman haastavaa myös kontaktoida yrityksiä, jotka kontaktoivat omia asiakkaitaan, tutkimusluvan saadakseen. Monet yritykset eivät halunneet osallistua ollenkaan

tähän tutkimukseen. Yrityksien työntekijöiden työaika kuluu kontaktoinnissa, jolloin siihen kuluva aika vie työaika henkilöön omista työtehtävistä. Näin ollen tulevia vastaavia tutkimuksia tehdessä, tulisi miettiä, kuinka tutkija pystyisi mahdollisesti tekemään kokousjärjestäjien kontaktoinnin itse, jolloin yritysten työaika ei kuluisi kontaktointiin.

Haastavaa oli myös se, että kokousjärjestäjät eivät yritysten mukaan halua osallistua tutkimukseen, sillä kokoukset ovat yritysten yksityistilaisuuksia, jolloin ulkopuolinen tutkija häiritsee kokousjärjestelyjä. Myös tutkimukseen olisi pitänyt lisätä jokin konkreettinen palkkio, jolla innostettaisiin osallistujia vastaamaan kyselyyn. Joihinkin yrityksiin en saanut useista yrityksistä huolimatta ollenkaan yhteyttä ja näin ollen tutkimuksen aloitusajankohta venyi kesäkuusta syyskuun loppuun.

Ennen seuraavan vastaavan tutkimuksen aloittamista tulisi realistisesti miettiä, kuinka saadaan alueen kokouksia tarjoavat yritykset innostumaan tutkimuksesta. Tässä tutkimuksessa tarjottiin tutkimukseen osallistuville yrityksille tutkimustulosten hyödyntämistä investointirahoitusta haettaessa. Lisäksi osallistuvat yritykset saivat asiakastytyväisyytulokset käyttöönsä, mutta näiden saaminen ei juurikaan herättänyt innostusta yrityksissä. Ilman yritysten mielenkiintoa osallistua tutkimukseen, ei vastaavanlaista tutkimusta voida tehdä, sillä yritykset eivät saa luovuttaa kokousjärjestäjiensä tietoja kenellekään, ei edes tutkimuksen tekijälle, ennen kuin kokousjärjestäjän lupa tähän on saatu.

Tätä opinnäytetyötä voi pitää pohjana tuleville tutkimuksille, mutta mikäli tutkimusta lähdetään tekemään uudestaan, kannattaa realistisesti arvioida käytössä olevat resurssit. Kun lähdetään tekemään tutkimusta suurissa kokouksissa, joissa osallistujia on jopa satoja ja aikaa tutkimuksen tekoon on käytännössä vain kokouksen tauoilla, on vaikea saada tarpeeksi suuri otanta, jotta tutkimustuloksista tulisi luotettavia. Itselläni apuna oli muutamia opiskelijoita, mutta jokaiseen kokoukseen he eivät olisi päässeet, sillä heidän oma aikataulunsa esimerkiksi koulun suhteen meni päällekkäin kokouksen aikataulun kanssa. Tutkimusta tehdessä huomasin, että tehokkain tapa kerätä vastauksia osallistujilta tämänkaltaisessa tutkimuksessa, oli jakaa kyselylomakkeet kaikille osallistujille tervetuloassien sisällä. Näin kaikki osallistujat olivat tietoisia tutkimuksesta ja näin ollen tutkimuksen toteuttaminen yksin onnistuisi suuremmassakin kokouksessa.

Osallistujille tehtävä kysely on myös hieman haastava, sillä usein työnantaja maksaa kokousasiakkaalle majoituksen, matkustamisen sekä ruuat. Näin monet osallistujat jättivät vastaamatta kyselyyn kokonaan, koska työnantaja maksoi majoituksen, matkustamisen ja joissakin tapauksissa myös ruuat. Monet vastasivat kyselylomakkeella vain asiakaspalautekohtaan, oletettavasti juuri siitä syystä, että kulut kuuluvat kokousosallistujan yritykselle. Lisäksi tutkimusta hankaloitti se, että oman henkilökohtaisen rahankäytön kertominen – vaikkakin anonymisti – on monille hankalaa.

Tämän opinnäytetyön tutkimusosuuden luotettavuus osallistujille suunnatun tutkimuksen osalta on suhteellisen hyvä, mutta saatuja tutkimustuloksia tulee lukea kriittisesti, sillä tutkittuja kokouksia on vähän. Kaikista tutkituista kokouksista saatiin kuitenkin samantyyppistä tutkimustietoa osallistujien tulovaikutuksesta. Tutkimus olisi ollut luotettavampi, jos tutkimusta olisi tehty useammassa kokouksessa. Tutkimus antaa kuitenkin viitekehysten siitä, kuinka suuri bisnes kokousmatkailu on.

Järjestäjille suunnatun tutkimuksen osalta luotettavuus on hieman heikompi, johtuen erittäin pienestä otannasta. Mahdollisia jatkotutkimuksia tehdessä, voisi pyrkiä selvittämään suuremmissa mitakaavassa kokousjärjestäjien tulovaikutusta. Mikäli samanlainen tutkimus toistetaan tulevaisuudessa olisi hyvä, jos tutkija saisi joillakin keinoin kontaktoitua kokousjärjestäjiä paremmin, kuin mihiin tässä tutkimuksessa on pystytty. Ennen uuden vastaavanlaisen tutkimuksen aloittamista olisi hyvä selvittää keinot, joilla tuloksia saisi kerättyä kokousjärjestäjiltä.

Tätä tutkimusta tehdessä ei kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa otettu tarpeeksi hyvin maakunnan aluerajausta huomioon. Mikäli tutkimusta tehdään uudestaan, olisi hyvä ottaa huomioon Pohjois-Savon sisältä ja ulkoa tulevat kokousosallistujat. Osallistujien kyselylomakkeessa tulisi näin ollen selvittää, tuleeko osallistuja Pohjois-Savon sisältä vai ulkopuolelta. Jokaisella hallinnollisella alueella Suomessa on oma budjettinsa ja näin ollen kokousmatkailun tulovaikutuksen selvittämisessä tärkeää olisi tutkia juuri Pohjois-Savon ulkopuolelta saapuvia osallistujia. Lisäksi, jos tässä tutkimuksessa olisi selvitetty Pohjois-Savosta ja Pohjois-Savon ulkopuolelta tulevien osallistujien määrää, olisi tutkimustuloksia voinut paremmin jaotella ja tulovaikutuksen eroja olisi voitu vertailla sen perusteella, tuliko osallistuja Pohjois-Savosta vai muualta Suomesta.

Jatkotutkimuskohde voisi olla kokousjärjestäjille ja kokoustilojen tarjoajille suunnattu tutkimus, jolla selvitetäisiin tulovaikutusta. Heillä on tarkat tiedot kokousjärjestelyihin kuluneesta rahamäärästä sekä kaikki perustiedot kokouksista. Lisäksi raha liikkuu heidän toimestaan paremmin kuin esimerkiksi kokousosallistujan osalta. Tässä opinnäytetyössä on toki otettu huomioon esimerkiksi osallistujan yrityksen maksama osallistumismaksu sekä majoitus ym., mutta ne ovat vain osallistujan arvioita todellisesta tulovaikutuksesta. Näin ollen tässäkin tutkimuksessa on todellisuudessa pyritty selvittämään yritysten tuottamaa tulovaikutusta kokousosallistujan kautta, lukuun ottamatta henkilökohtaista kulutusta (ostokset, aktiviteetit ja muu). Kotimaisen kokousosallistujan itsensä tuottama tulovaikutus on pienehkö, mutta kokoukseen osallistuminen aiheuttaa suuren tulovaikutuksen osallistujan yrityksen toimesta.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön keskeisin tavoite oli selvittää kotimaisen kokousmatkailun tulovaikutusta Kuopion alueella. Toinen selvityskohde oli kokousjärjestäjien ja -osallistujien asiakastytyväisyys. Molempia tutkimuksen osa-alueita tutkittiin kvantitatiivisella lomaketutkimuksella. Vastauksista saatiin laskettua arvio välittömästä ja välillisestä tulovaikutuksesta ja saadut tulokset on kirjattu yhtä kokousosallistujaa kohden.

Opinnäytetyöprosessi oli pitkä ja jo heti aloitusvaiheessa kävi ilmi, että tutkimuksen aloitusajankohta oli hieman haastava. Tutkimus oli tarkoitus aloittaa jo kesäkuussa, mutta kokousten vähyydestä ja yritysten kontaktoinnin hankaluudesta johtuen aloitusajankohta venyi syyskuulle. Kesän 2017 aikana perehdyin kokousmatkailuun ja valmistelin opinnäytetyön teoriaosuutta, mutta suurimmaksi osaksi opinnäytetyö on tehty syksyn aikana. Tutkimusosuuteen kirjasin tutkimustuloksia jokaisen kokouksen jälkeen ja viimeisenä osuutena kirjasin yhteenvedon kaikista kokouksista saaduista vastauksista.

Teoriaosuudessa keskityin kokousmatkailuun ja tulovaikutukseen. Lähdeaineistoa kokousmatkailusta ei mielestäni ollut kovinkaan hyvin saatavilla, mutta tulovaikutuksesta sen sijaan löytyi hyvin tietoa. Opinnäytetyön aloitusvaiheessa halusin muuttaa tutkimuksesta saatavia tuloksia kokonaistulovaikutukseksi, mutta tehtyjä tutkimuksia aiheesta oli vähän saatavilla. Tästä syystä en opinnäytetyön loppuvaiheessa enää pääasiassa pyrkinyt kirjaamaan kokonaistulovaikutusta, vaan kirjasin tutkimustulokset osallistujakohtaisesti. Laskin myös yhden lähteen mukaan arvion kokonaistulovaikutuksesta, mutta koska aiheesta ei juurikaan ole tutkimustietoa, on tutkimuksen luotettavuuden kannalta parempi puhua tulovaikutuksesta yhtä osallistujaa kohden.

Tutkimuksen haastavin osuus oli se, että kokousosallistajat eivät tienneet kustannuksia, joita kokoukseen osallistuminen heille tuotti. Työnantaja maksaa yleensä kotimaisten kokousosallistujien kulut, joita osallistumisesta tulee. Näin ollen tehdyn tutkimuksen luotettavuus on hieman kyseenalainen, vaikkakin se antaa toki arvion tulovaikutuksesta. Järjestäjien välillinen tulovaikutus on myös epäluotettava vastausten vähyydestä johtuen. Tutkimus olisi pitänyt toteuttaa paljon useammassa kokouksessa, jotta saatuihin tutkimustuloksiin voitaisiin luottaa paremmin.

Opinnäytetyöprosessi oli haastava, jota odotinkin jo ennen aloittamista. Aihe oli mielenkiintoinen jo alusta saakka ja olen tyytyväinen, että valitsin juuri tämän aiheen opinnäytetyölleni. Varasin opinnäytetyön tekemiseen runsaasti aikaa, mutta opinnäytetyön valmistuminen venyi alkuperäisestä suunnitelmastani. Halusin kuitenkin tehdä työn rauhassa ja mahdollisimman hyvin, sillä aihe kiinnosti ja koen sen erittäin tärkeäksi, jolloin nopeasti ja epähuolellisesti kirjoitettu opinnäytetyö aiheesta ei olisi ollut hyödyllinen itselleni eikä myöskään toimeksiantajalle. Toivon, että tutkimus tuotti käyttökelpoista tietoa toimeksiantajalle. Harmillista kuitenkin on se, että tutkimusta oli alun perin tarkoitus tehdä paljon useammassa kokouksessa, jotta saataisiin luotettavampaa tietoa tulovaikutuksesta. Laajempi tutkimus ei tässä opinnäytetyössä onnistunut, mutta uskoakseni tekemäni tutkimus luo hyvän pohjan mahdollisille tuleville tutkimuksille aiheesta.

LÄHTEET

- DAVIDSON, Rob ja COPE, Beulah 2003. Business Travel. England: Pearson Education Limited.
- HEIKKINEN, V.A, KORTELAMPI, Sari ja VERHELÄ, Pauli 2015. Vieraanvaraisuusalan peruskäsitteet. Haaga-Helia. [Viitattu 2017-11-22]. Saatavissa: <http://www.silab.fi/wp-content/uploads/2015/03/vieraanvaraisuusalan-kasitteet.pdf>
- KAUPPILA, PEKKA 2001. Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: pohjoismaisen mallin matkailijatutkimukset. Naturapolis Kuusamo, koulutus- ja kehittämispalvelut. Tutkimuksia 3/2001 [Viitattu 2017-11-06]. Saatavissa: http://www.kuusamo.fi/sites/default/files/tutkimus_matkailun_aluetaloudelliset_vaikutukset.pdf
- KUOPIO-TAHKO MARKKINOINTI OY 2016. Onnibus.com ajaa talvella tahkolle. [Verkojulkaisu] [Viitattu: 2017-02-10] Saatavissa: <http://www.kuopiotahko.fi/2016/11/onnibus-com-ajaa-talvellatahkolle/>
- KUOSMANEN, Tiina 2015. Matkailun maailma [luento]. Matkailu elinkeinona osa 3. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Matkailu- ja ravitsemisalan yksikkö.
- LASSILA, Hilka 2015. Matkailun tulo- ja työllisyys selvitys Pohjois-Savossa 2013. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulu. [Verkojulkaisu]. [Viitattu: 2017-11-07]. Saatavissa: http://ennakointi.pohjois-savo.fi/media/eportaali_liitteet/matkailun-tulo-ja-tyollisyys-selvitys-pohjois-savossa-2013-raporttivalmis.pdf
- MÖNKKÖNEN, Terhi 2016. Kuopion alueen kokouspalveluiden merkitys. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Palveluliiketoiminnan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2017-11-17]. Saatavissa: http://theseus32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/113653/Monkkonen_Terhi.pdf?sequence=1
- POHJOIS-SAVON LIITTO 2011. Pohjois-Savon matkailustrategia 2015. Kopijyvä: Kuopio. [Verkojulkaisu]. [Viitattu: 2017-11-07]. Saatavissa: <http://docplayer.fi/2075413-Pohjois-savon-matkailustrategia.html>
- POHJOIS-SAVON LIITTO. Tilastopalvelut. Pohjois-Savo lukuina. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 2017-11-24]. Saatavissa: <https://www.pohjois-savo.fi/tietopalvelut/tietoa-pohjois-savosta.html>
- RAUTIAINEN, Mirja ja SIISKONEN, Mika 2013. Kokous- ja kongressipalvelut. Vantaa: Hansaprint Oy.
- TAHVANAINEN, Noora, VATANEN, Eero ja KOMPPULA, Raija 2012. Matkailun taloudelliset vaikutukset Savonlinnan seudulla vuonna 2010. Loppuraportti (osa 2). Tulo- ja työllisyysvaikutukset. [Verkojulkaisu]. [Viitattu: 2017-11-08]. Saatavissa: https://www2.uef.fi/documents/1145891/1362841/Loppuraportti_Matkailun-taloudelliset-vaikutukset-Savonlinnan-seudulla-2010.pdf/585214c8-cb0c-4674-9137-af15995e86d8
- TILASTOKESKUS. Suomalaisten matkailu- käsitteet ja määritelmät. Suomen virallinen tilasto. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 2017-11.17]. Saatavissa: <http://tilastokeskus.fi/til/smat/kas.html>

- UNWTO 2014. Global Report on the Meetings Industry [Verkkójulkaisu]. [Viitattu 2017-11-18]. Saatavissa: [http://www.imex-frankfurt.com/media/350548/UNWTO_meetingsindustry_am_report%20\(2\).pdf](http://www.imex-frankfurt.com/media/350548/UNWTO_meetingsindustry_am_report%20(2).pdf)
- UNWTO 2015. Tourism Highlights [verkkójulkaisu]. [Viitattu 2017-05-23]. Saatavissa: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899>
- VARTIAINEN, Kirsi 2017. Studia Resto [luento]. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Matkailu- ja ravitsemisalan yksikkö.
- VEHKALAHTI, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Tammi Oy.
- VERHELÄ, Pauli 2000. Liikematkailu. Helsinki: Oy Edita Ab.
- VERHELÄ, Pauli 2014. Matkailun perusteet. Kuopio: Kuopion Liikekirjapaino Oy.
- VERHELÄ, Pauli 2017. Studia Resto [luento]. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu. Matkailu- ja ravitsemisalan yksikkö.
- VILKKA, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Jyväskylä: Tammi Oy.
- VILKKA, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. Juva: PS-Kustannus.
- VISIT FINLAND 2016a. Economic Impacts of Tourism 2015 [verkkójulkaisu]. [Viitattu 2017-11-22]. Saatavissa: <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2016/10/Economic-Impacts-of-Tourism-2015.pdf?dl>
- VISIT FINLAND 2016b. Tutkimukset ja tilastot. Kongressitilastot. Kongressit kaupungeittain 2006-2016 [verkkójulkaisu], [Viitattu 2017-05-23]. Saatavissa: <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2017/03/Kongressit-kaupungeittain-2006-2016.pdf?dl>
- VISIT FINLAND 2016c. Tutkimukset ja tilastot. Kongressitilastot. UIA Top 20 kongressimaat ja -kaupungit 2015 [verkkójulkaisu]. [Viitattu 2017-05-23]. Saatavissa: <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2016/08/Johtavat-kongressimaat-ja-kaupungit-2015.pdf?dl>
- VISIT FINLAND 2017. Delegaattitutkimus 2016. Taloustutkimus [verkkójulkaisu]. [Viitattu 2017-05-23]. Saatavissa: <http://www.visitfinland.fi/tutkimukset-ja-tilastot/kongressitilastot/>
- VUORISTO, Kai-Veikko 2002. Matkailun muodot. Porvoo: WS Bookwell Oy.

LIITE 1: KYSELY KOKOUKSEEN OSALLISTUJILLE

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää kotimaisen kokousmatkailun tulovaikutusta Kuopion alueella. Tutkimus on osa opinnäytetyötä, joka tehdään Kuopio Convention Bureauille. Kaikkia vastauksia käsitellään anonyymisti ja luottamuksellisesti. Täytetyn lomakkeen voit palauttaa joko auditoriossa tai ilmoittautumispisteellä olevaan palautuslaatikkoon. Lisätietoja tutkimuksesta saa ilmoittautumispisteeltä. Kiitos vastauksestasi!

1. Ikäsi

- 30 vuotta tai nuorempi
 31-40 vuotta
 41-50 vuotta
 51-60 vuotta
 61 vuotta tai vanhempi

2. Sukupuoli

- Nainen
 Mies

3. Missä majoituit kongressin aikana?

- Kotona
 Hotellissa, kuinka monta yötä? _____
 Ystävien/ sukulaisten luona
 Muualla, missä? _____

4. Kuinka paljon käytit rahaa kongressin aikana seuraaviin asioihin?

Koko kongressin ajalta. Voit pyöristää lähimpään kymmeneen.

€

<i>Matkustaminen</i>	
<i>Majoitus</i>	
<i>Ravintola</i>	
<i>Ostokset</i>	
<i>Aktiviteetit</i>	
<i>Muu</i>	

5. Miten mielestäsi seuraavat asiat ovat onnistuneet kongressin aikana? (1= Erittäin huonosti, 5= Erittäin hyvin)

	1	2	3	4	5	En käyt- tänyt
<i>Kokoustilojen toimivuus</i>						
<i>Kokoustarjoilut</i>						
<i>Majoituspalvelut</i>						
<i>Ravintolapalvelut</i>						
<i>Kongressin sisältö</i>						

6. Avoin palaute. Miten edellä mainittuja asioita voisi parantaa?

LIITE 2: KYSELY KOKOUKSEN JÄRJESTÄJILLE

1. Yrityksenne toimiala
2. Missä paikassa kongressinne järjestetään?
3. Miksi valitsitte juuri tämän paikan järjestämällemme kongressille?
4. Kuinka paljon kongressissa on osallistujia?
5. Kuinka monta päivää järjestämänne kongressi kestää?
6. Kuinka paljon maksatte seuraavista osa-alueista kongressin aikana?
Koko kongressin ajalta, voit pyöristää lähimpään kokonaislukuun.

<i>OSA-ALUE</i>	€
<i>Majoitus</i>	
<i>Ravintolapalvelut</i>	
<i>Kokoustilat</i>	
<i>Kokoustarjoilut</i>	
<i>Muut palvelut</i>	

7. Kuinka tärkeää seuraavat asiat olivat kokous-/ kongressipaikkaa valitessanne? (1= Ei lainkaan vaikuttanut, 5= Ratkaiseva tekijä)

	1	2	3	4	5
<i>Sopiva ajallinen etäisyys yrityksenne sijaintiin nähden</i>					
<i>Viihtyisä kokousmiljö</i>					
<i>Toimivat kokous- ja kongressipalvelut</i>					
<i>Hyvät majoituspalvelut</i>					
<i>Laadukkaat ravintolapalvelut</i>					
<i>Virkistys- ja oheispalvelut</i>					
<i>Hintataso</i>					
<i>Mahdollisuus varata kaikki kokouspalvelut samasta paikasta</i>					
<i>Muu tekijä, mikä?</i>					

8. Miten kongressijärjestelyt onnistuivat seuraavissa osa-alueissa? (1= Erittäin huonosti, 5= Erittäin hyvin)

	1	2	3	4	5
<i>Kokoustilat</i>					
<i>Kokoustarjoilut</i>					
<i>Majoitusjärjestelyt</i>					
<i>Ruokailut</i>					
<i>Oheispalvelut</i>					
<i>Kokonaisarvio</i>					

9. Suositteletko tätä paikkaa muille kokousjärjestäjille?

- Kyllä
 En

10. Avoin palaute ja kehitysideat